

PAŃSTWOWA SŁUŻBA GEOLOGICZNA
PAŃSTWOWY
INSTYTUT GEOLOGICZNY

SERVICE GÉOLOGIQUE DE POLOGNE
INSTITUT
GÉOLOGIQUE DE POLOGNE

Biuletyn 25

Bulletin 25

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

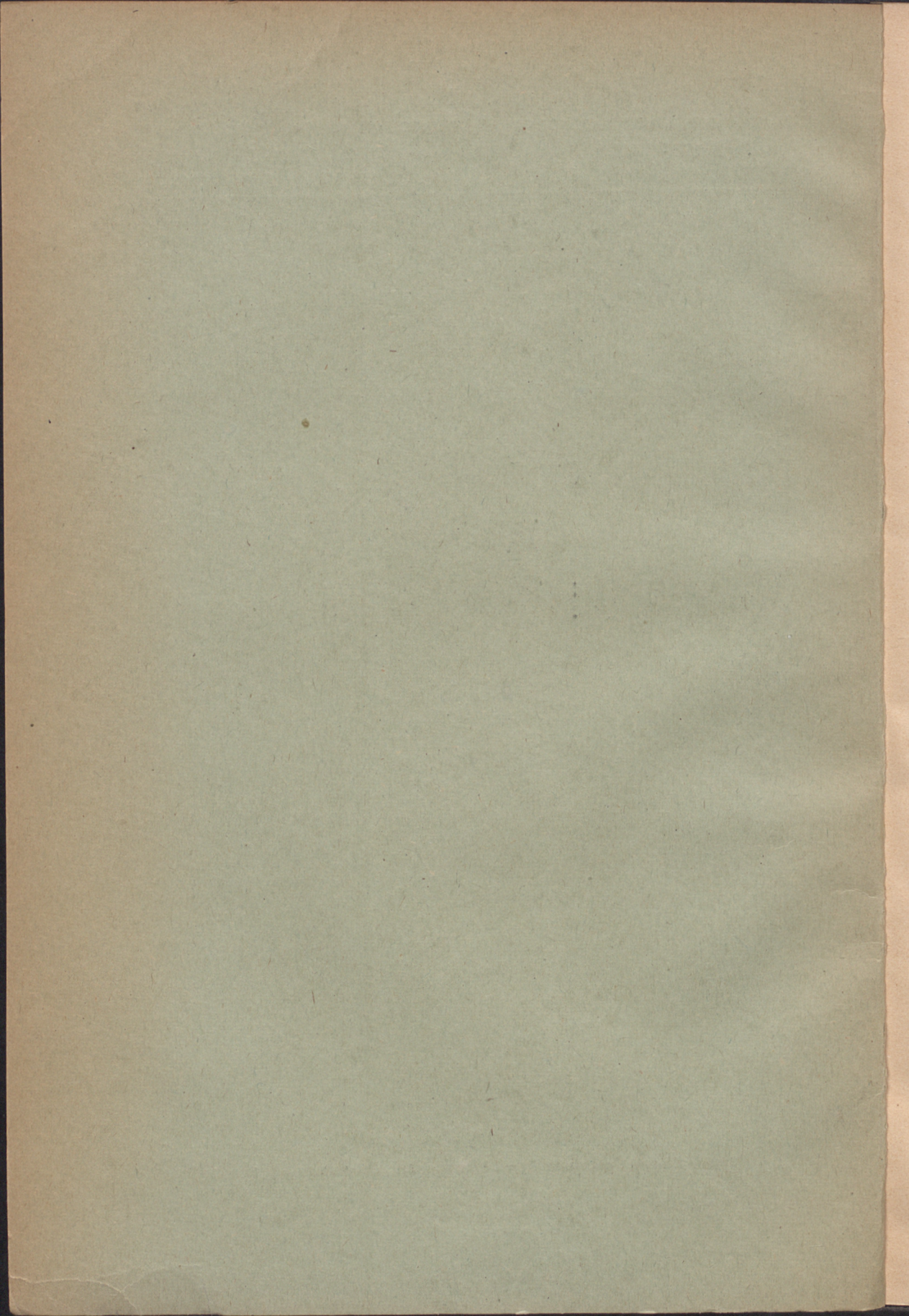
PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY
W LATACH 1939-1946

SERVICE GÉOLOGIQUE DE POLOGNE EN 1939-1946

W A R S Z A W A

Skład Główny: Państwowy Instytut Geologiczny, Rakowiecka 4

1 9 4 6

03836/25

PAŃSTWOWA SŁUŻBA GEOLOGICZNA
PAŃSTWOWY
INSTYTUT GEOLOGICZNY

SERVICE GÉOLOGIQUE DE POLOGNE
INSTITUT
GÉOLOGIQUE DE POLOGNE

Biuletyn 25

Bulletin 25

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

**PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY
W LATACH 1939-1946**

SERVICE GÉOLOGIQUE DE POLOGNE EN 1939-1946

- A. Wydział Kruszców i Surowców Nieferroaluminicznych
- B. Wydział Węgla
- C. Wydział Nafty i Sól
- D. Dział Sedymentaryjny
- E. Grupa Włocławka, Podolia i Polona
- F. Grupa Karpacka
- G. Działania Czwartorzędu
- H. Pomocnicy Geofizyczny
- I. Biuletyn Wydawnictw
- K. Muzeum
- L. Inne Zakłady i Biura Instytutu

STANOWISKO INSTYTUTU OD WRZEŚNIA 1940 DO STYCZNIA 1946 r.

STANOWISKO PERSONELU PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO I WSPÓLPRAACOWNIKÓW TYMCZASOWYCH W LATACH 1939-1946

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO W OKRESIE OD L.II 1946 r. DO L.III 1946 r.

1. Lista personelu Państwowego Instytutu Geologicznego według stanu na III III 1946 r.

WARSZAWA

Skład Główny: Państwowy Instytut Geologiczny, Rakowiecka 4

1946

INSTITUT
GÉOLOGIQUE DE POLOGNE

Bulletin 22

INSTYTUT GEOLOGICZNY
PAŃSTWOWY

Buletyn 22

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY

W LATACH 1938-1946

Rękopis złożono w P. I. G. 30/X 1946 r.

Zatwierdzono do druku 4/XII 1946 r.

Dyrektor Karol BOHDANOWICZ

4. 489/44

Redaktor Techniczny — Stanisław KRAJEWSKI

Oddano do drukarni 6/XII 1946 r. — Druk ukończono 10/II 1946 r.

Drukarnia Państwowa Nr. 1, Warszawa Tamka 3. Zam. 1547. B-19498.

Dyrektor KAROL BOHDANOWICZ

PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY W LATACH 1939-1946

SERVICE GÉOLOGIQUE DE POLOGNE EN 1939-1946

SPIS RZECZY.

	str.
I. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO W OKRESIE OD 1.IV. DO 1.IX. 1939 r.	5
A. Wydział Kruszców i Surowców Nieenergetycznych	5
B. Wydział Węgla	7
C. Wydział Nafty i Soli	8
D. Grupa Świętokrzyska	9
E. Grupa Wołynia, Podola i Polesia	12
F. Grupa Karpacka	13
G. Badania Czwartorzędu	14
H. Pomiaru Geofizyczne	15
I. Redakcja Wydawnictw	17
K. Muzeum	18
L. Inne Zakłady i Biura Instytutu	19
II. KRONIKA INSTYTUTU OD WRZEŚNIA 1939 DO STYCZNIA 1945 r. — E. Janczewski	20
III. LISTA STRAT PERSONELU PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO I WSPÓLPRACOWNIKÓW TYMCZASOWYCH W LATACH 1939 — 1945	28
IV. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO W OKRESIE OD 1.II. 1945 r. DO 31.III. 1946 r.	33
1. Lista personelu Państwowego Instytutu Geologicznego według stanu na 31.III. 1946 r.	33
2. Prace wykonane	37
A. Wydział Węgla	39
B. Wydział Rud i Oddział Techniczny	41
C. Wydział Geologii Regionalnej	44

	Str.
D. Wydział Geofizyki Stosowanej	48
E. Obserwatorium Sejsmologiczne w Warszawie	49
F. Pracownia Chemiczna	51
G. Biblioteka	52
a) w Krakowie	53
b) w Warszawie	54
H. Archiwum Rękopisów (teksty i mapy)	54
I. Redakcja Wydawnictw	55
J. Muzeum	56
3. Program prac projektowanych w okresie od 1.V. do 31.XII. 1946 r.	56
A. Wydział Węgla	56
B. Wydział Rud i Oddział Techniczny	57
C. Wydział Geologii Regionalnej	61
D. Wydział Geofizyki	62

SERVICIO GEOLOGICO DE POLONIA EN 1939-1946

I. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO W OKRESIE OD 1.IV. DO 31.III. 1946 r.	1
A. Wydział Kruszców i Surowców Mineralnych	1
B. Wydział Węgla	1
C. Wydział Nęty i Śoli	1
D. Grupa Świadczeń	1
E. Grupa Węglu, Półwałki i Półwałki	1
F. Grupa Kopalni	1
G. Badania Ciepłotne	1
H. Pomiar Geofizyczny	1
I. Badania Wytworowe	1
K. Muzeum	1
L. Inne Zakłady i Biura Instytutu	1
II. KRONIKA INSTYTUTU OD WRZEŚNIA 1939 DO STYCZNIA 1946 r.	2
K. Janowski	2
III. LISTA STRAT PERSONELU PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO I WSPÓŁPRACOWNIKÓW TYMCZASOWYCH W LATACH 1939 - 1946	3
IV. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO W OKRESIE OD 1.II. 1946 r. DO 31.III. 1946 r.	4
1. Lista personalu Państwowego Instytutu Geologicznego według stanu na 31.III. 1946 r.	4
2. Prace wykonane	4
A. Wydział Węgla	4
B. Wydział Rud i Oddział Techniczny	4
C. Wydział Geologii Regionalnej	4

I. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO

w okresie od dnia 1.IV. do dnia 1.IX. 1939 r.

Działalność Państwowego Instytutu Geologicznego w r. 1939 została przerwana z początkiem września przez wypadki wojenne. Sprawozdanie niniejsze obejmuje zatem okres od kwietnia do września 1939 r. Materiały dotyczące działalności Instytutu w tym czasie w znacznej mierze zaginęły, tak że sprawozdanie to ma charakter fragmentaryczny. Z tego samego powodu lista personelu Instytutu zatrudnionego w tym okresie nie da się ściśle ustalić. Na ogół odpowiada ona liście opublikowanej w sprawozdaniu za rok 1938. z niewielkimi zmianami.

A. WYDZIAŁ KRUSZCÓW I SUROWCÓW NIEENERGETYCZNYCH. — Dr Cz. Kuźniar

1) Badanie rud miedzi na Podolu — inż. A. Białaczewski oraz dwaj praktykanci: abs. Szkoły Górń. E. Ciuk i abs. Akad. Górń. A. Ziontka.

a) Roboty rejestracyjne. Wzdłuż jaru Dniestru od Horodnicy do Chmielowej skonstatowano 240 punktów występowania śladów rud miedzi, najczęściej malachitu, rzadziej azurytu i bornitu, w pewnych poziomach wśród szarych łupków dewońskich. Zawartość *Cu* wynosi 0,5 — 6%. Zaobserwowano też występowanie barytu.

b) Roboty szczegółowe. W Iwaniu Złotym wykonano rów i cztery sztolnie, przeprowadzając szczegółowe zdjęcia; występują tu złoża rud miedzi w soczewkach 1 — 18 cm miąższości. Zawartość *Cu* wynosi 0,5 — 8%. W Uścieczku założono dwie sztolnie poszukiwawcze, w których natrafiono na soczewkę bornitu i malachitu. I tu też zaobserwowano występowanie barytu.

Po wybuchu wojny pracę przerwano, materiały oraz plany robót wysłano do Warszawy, lecz przesyłka zaginęła.

2) Złóża liasowych rud żelaza na obszarze arkuszy Przysucha i Przedbórz — stud. Ak. Górn. A. Owczarek i inż. M. Krzyżanowski.

a) Rejestracja starych wyrobisk górniczych w rejonie Janów — Niekląt — St. Jarosiński.

b) Roboty poszukiwawcze. Wykonano 60 szybików dla kartowania wymienionych arkuszy, oraz 6 wierceń aparatem Craelius w rejonie Rozwady — Janów — Przysucha, celem zbadania budowy siodła gielniowskiego. Część materiałów z tych badań ocalała.

3) Rudy żelaza na Śląsku Cieszyńskim — inż. St. Marek.

4) Złóża rud cynku i ołowiu — dr Cz. Kuźniar.

a) Na południe od Chrzanowa wykonano szereg szybów.

b) Na wschód od Olkusza rozpoczęto wiercenia przez firmę Lempicki; aparaty zabrali Niemcy.

5) Rejestracja rud darniowych — inż. A. Białaczewski z pomocą praktykantów: A. Śmietańskiego i W. Majewskiego.

Badania przeprowadzono w okolicach Włodawy, Janowa Lubelskiego, Lubaczowa oraz Hrubieszowa. W części zachodniej napotkano rudy piaszczyste, we wschodniej o wiele lepsze. Zestawienie z powyższych robót wraz z materiałami ilustracyjnymi złożono w Warszawie w 1941 r.

6) Badanie radomskich złóż żelaznych — dr Cz. Kuźniar. Zebrane materiały przepadły w czasie powstania warszawskiego.

7) Badanie surowców ceramicznych i drogowych — inż. Wł. Bobrowski przy pomocy S. Leśniaka, S. Malika, dr E. Panowa i E. Ciuka.

a) Góry Świętokrzyskie. Przeprowadzono rekonesans rejonu od dawna eksploatowanych glin między Skarżyskiem a kop. Nowa Myszka na E. od Parszowa i zbierano materiał z robót górniczych i szybików własnych. Interesowano się szarymi iłami, towarzyszącymi serii Zarzeckiej liasu. W Zagnańsku prowadzono roboty górniczo poszukiwawcze, celem określenia zapasów kwarcytu.

b) Krzeszowice. Zbadano cały szereg robót firm prywatnych w następujących miejscowościach: Gluchówek — glinki grójeckie, Tenczynek — łupek karboński mający zastosowanie do wyrobów szamotowych, Dulo-

wa — ogniotrwała glinka permska, Dębnik — zmetamorfizowana skała opisana przez A. Bolewskiego, stosowana na szkliva dla wyrobów ceramicznych. Po dokonaniu oględzin w terenie złożono krótki raport.

c) Zawiercie. Przeprowadzono rekonesens na terenie zachodnich części ark. Żarki i Olkusz oraz wschodniej części ark. Woźniki. Badania dotyczyły głównie glin retyckich w Łazach (ogniotrwałość — 29 st. Seg), Myszkowie, Głazówce, okolicy Ciągowiec między Porębą a Mrzyglodem, oraz okolicy Pinczyc i Markowic aż po gościniec Koziegłowy — Żarki. Ponadto zbadano jasne gliny w okolicy Bobolina na E od Żarek w kotłach krasowych, zawierających gąbki kredowe. Materiały zostały wysłane do Warszawy.

d) Mierzęcice. Opierając się na badaniach i wskazówkach inż. St. Doktorowicza-Hrebnickiego, zbadano wypełnienia kotłów krasowych w wapieniu muszlowym, występujących na N od Będzina. W pracy tej wyzyskano dawne roboty górnicze oraz wykonano szereg szybków w regularnych odstępach wzdłuż kilku linii. Szybki te sprofilowano, materiał zaś odwieziono do Warszawy.

e) Zbierano próby kwarcytu, dostarczone przez geologów terenowych z różnych stron Polski i badano ich użyteczność w pracowniach chemicznej i ceramicznej P. I. G. oraz innych instytucji. Wyniki badań nie dochowały się.

8) Badania hydrogeologiczne, wykonywane w ramach Wydziału, prowadzili — stud. Ak. Gór. St. Czaplą i praktykanci: Cz. Hakieli A. Sikora. Zbierano materiały hydrogeologiczne na obszarze ark. Lwów 1:300.000.

B. WYDZIAŁ WĘGLI — inż. St. Doktorowicz - Hrebnicki.

9) Mapa szczegółowa Polskiego Zagłębia Węglowego w skali 1:25.000.

a) Arkusz Sławków — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki. Skartowano część arkusza — obszar występowania przeważnie utworów triasowych. Mapa ocalała, notesy zaginęły.

b) Arkusz Katowice — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki. Zakończono kartowanie arkusza. Mapa ocalała.

c) Mapa strukturalna ark. Katowice i Chrzanów — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki przy współdziałaniu J. Krzyżkiewicza i R. Nielubowicza. Zbierano materiały, których większa część zaginęła.

d) Arkusz Wodzisław — inż. A. Makowski. Zakończono kartowanie; przygotowano do druku mapę, która ocalała.

e) Arkusz Gorzyce — inż. A. Makowski. Zakończono kartowanie.

f) Arkusz Krzeszowice — mgr A. Tokarski kartował NW część arkusza (okolice Filipowic i Dulowej). Materiały ocalały. Mgr. K. Guzik kartował okolice Tenczynka. Materiały zaginęły.

g) Zebranie materiałów dotyczących budowy geologicznej i zasobów węgla na kopalniach Zaolzia — inż. A. Makowski. Część materiałów ocalała.

11) Mapa złóż węgla brunatnego obszaru Poznaniańskiego — inż. A. Makowski. Przygotowano dalsze kolejne arkusze tej mapy do druku. Materiały prawdopodobnie przepadły.

11) Badania paleobotaniczne.

a) Badanie florystyczne na kopalniach obszaru Rybnickiego—T. Bocheński. Materiały znajdują się w Krakowie.

b) Zbieranie materiału florystycznego z warstw rudzkich obszaru Dąbrowskiego i Katowickiego — St. Stopa. Zbiory zaginęły.

12) Stacja geologiczna w Pałskim Zagłębiu Węglowym — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki i J. Krzyżkiewicz. Dalsze gromadzenie materiałów z kopalń na Stacji w Dąbrowie Górniczej.

13) Prace organizacyjne, związane z rozszerzeniem działalności Stacji na całe Zagłębie.

Prawie wszystkie dotychczasowe zbiory Stacji uległy zniszczeniu w 1939 r. Większą część innych materiałów wywieziono do Warszawy i tam przeważnie ocalały.

C. WYDZIAŁ NAFTY I SOLI — dr inż. J. Zwierzycki

14) Wiercenia w okolicach Kamiennej Góry (Wójcza). Wykonano 9 wierceń do głębokości 15 — 138 m. Na W, N i E od Kamiennej Góry natrafiono na poziom gipsowy w spągu tortonu, zawierający wodę siarczaną i ropę o przyplywie początkowym 10 — 20 l na dobę. Wszystkie notatki dotyczące wierceń w Wójczy zaginęły.

15) Szczegółowe pomiary sejsmiczne w okolicach Zalesia (Barcin w Wielkopolsce) — Partia dr inż. Mityry. Wykonano profile refrakcyjne i refleksyjne oraz przeprowadzono obliczenia. Sprawozdania dr inż. Mityry z tych prac zaginęły.

D. GRUPA ŚWIĘTOKRZYSKA — J. Czarnocki.

Środkowa część obszaru — J. Czarnocki.

16) Zdjęcie ark. Bodzentyń 1:25,000 — J. Czarnocki. Zdjęcia uzupełniające z pomocą płytkich otworów. Przeprowadzono granice stratygraficzne między dewonem dolnym i środkowym.

Obszar północno-zachodni: dr St. Zb. Różycki z mgr W. Karaszewskim i mgr W. Mizerją; inż. Poborski, stud. M. Szary, abs. U. W. St. Siedlecki.

17) Kontynuowano prace kartograficzne w strefie występowania jury brunatnej na arkuszach: Radom, Przysucha, Nowe Miasto n. Pilicą, Tomaszów Mazowiecki i Opoczno.

18) Przeprowadzono rekonesans dalszego przebiegu jury na zachód od obszarów objętych dotychczasowymi badaniami. Prace w południowej części ark. Opoczno i na zachodnich peryferiach ark. Przedbórz.

19) Wykańczano zdjęcie ark. Żarki oraz kontynuowano prace kartograficzne na ark. Olkusz, Miechów i Kraków.

Kontynuowano badania geologiczne i roboty poszukiwawcze na północno-wschodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich, wzdłuż granicy jury i kredy. Badaniami objęto odcinek od Rudy Wielkiej (ark. Radom) do Chwałowic (ark. Iłża). Ze względu na znaczne przykrycie czwartorzędem wykonano szereg wierceń ręcznych, aparatem P. I. G. (do głęb. 30 m). Wyjaśniono tu stosunki geologiczne na pograniczu jury i kredy oraz odkryto złożę rudy żelaznej w Błędowie i zgłoszono na nie nadania.

Obszar południowo-wschodni — K. Kowalewski.

20) Wykonano zdjęcia miocenu na obszarze paleozoiku Bogorii i Rakowa.

Obszar północno-zachodni — mgr K. Kobyłecki.

21) Przeprowadzono zdjęcia w obrębie ark. Tomaszów w zakresie jury i kredy ze szczególnym uwzględnieniem poziomu dolno-neokomskiego.

Na ark. Opoczno szczegółowe badania w obrębie niecki Sławno.

Obszar północno-wschodni — mgr W. Pożaryski.

22) Kartowanie szczegółowe arkusza Solec sekcji D i H — mgr W. Pożaryski oraz G i E — mgr K. Pożaryska.

Prace stratygraficzne.

23 Paleozoik — J. Czarnocki.

a) Odkrycie nowego, bardzo ważnego odsłonięcia ordowiku górnego w Brzezinkach. Przeprowadzono szczegółową stratygrafię ordowiku górnego, łącznie z eksploatacją wyjątkowo bogatej fauny — głównie trylobitów. W pracach tych brał udział student B. Areń i częściowo stud. W. Kowalski.

b) Odkrycie ordowiku dolnego w facji graptolitowej w Brzezinkach pod Chęcunami. Wyeksploatowano niezwykle bogatą i nieznaną faunę graptolitów z *Didymograptus*, *Tetragraptus* i *Phyllograptus*.

Ustalono z pomocą robót ziemnych stratygrafię poziomów graptolitowych dolnego ordowiku. Pracę wykonano z udziałem stud. St. Tyckiego.

c) Przeprowadzono szczegółowe prace stratygraficzne z pomocą robót ziemnych w sylurze górnym (warstwy rzepińskie) w Belczu pod Opatowem. Zebrano bardzo bogatą faunę warstw rzepińskich. W pracach tych brał udział student L. Faszcza.

d) Przeprowadzono prace nad szczegółową stratygrafią warstw przejściowych między dewonem i sylurem w Czerwonej Górze pod Opatowem, przy pomocy robót ziemnych. Ustalono nowy poziom przejściowy górno-rzepiński. Zbadano charakter warstw przejściowych oraz zebrano bardzo bogatą faunę. W pracach tych uczestniczył L. Faszcza.

e) Z pomocą otworu wiertniczego badano dolną część górnego ordowiku w Brzezinkach, znaną dotychczas w facji graptolitowej aszgilu. Wiercenia nie ukończono.

f) Kontynuowano eksploatację klasycznej fauny górnego famenu (warstwy wocklumeriowe) w Kowali.

24) Mezozoik — dr St. Zb. Różycki.

a) Prace stratygraficzne — mgr M. Kobyłeckiego w zakresie dolnego neokomu, baremu i aptu oraz wyjaśnienia granicy między kimerydem i bononem z pomocą robót ziemnych.

b) Prace stratygraficzne mgr W. Pożaryskiego w zakresie kredy (turonu) i serii fosforytowej na ark. Opatów.

c) Przeprowadzenie szczegółowej stratygrafii jury i kredy na ark. Radom i Hża. W wyniku tych badań stwierdzono nowe ogniwa najwyższej jury, zawierającej kości gadów, oraz opracowano szczegółowo neokom, stwierdzając w nim fauny amonitowe walanżynu i heterowy.

25) Miocen — K. Kowalewski.

Stratygrafia tortonu facji brzeżnej na SE granicy paleozoiku w okolicy Staszewa i Bogorii.

26) Dyluwium — mgr K. Pożaryska.

Stratygrafia dyluwium w dolinie Kamiennej przy pomocy płytkich wierceń.

Prace poszukiwawcze i górnicze.

27) Paleozoik — J. Czarnocki.

a) Poszukiwania złóż rud żelaza w obrębie poprzecznych dyslokacji między Bodzentynem i Bostowem. Prace nieukończone, prowadzone z pomocą płytkich wierceń aparatem ręcznym.

b) Wiercenie w poszukiwaniu karbonu, ew. cechsztynu solonośnego pod Radoszycami. Wiercenia prowadzonego w pstrym piaskowcu do głębokości 320 m nieukończono.

c) Zdjęcia kartograficzne w skali 1:5.000 starych robót na rudę żelazną (dewon dolny — środkowy) na obszarze daleszyckim i prześledzenie strefy rudonośnej między g. Krzemieniecką i Huciskiem. W pracach tych brał udział student W. Kowalski.

d) Szczegółowe badania wysadu kredowego w Zauczy pod Wójczą z pomocą otworów wiertniczych z udziałem dr inż. J. Zwierzyckiego (Wydział Nafty i Soli) praca nieukończona.

28) Mezozoik — dr St. Zb. Różycki.

a) Badanie złoża syderytów w Parczowie. Roboty poszukiwawcze złóż syderytowych na pograniczu jury i kredy na ark. Radom i Iłża — mgr M. Kobyłecki.

b) Badanie złóż syderytowych dolnego neokomu w Nieborowie, ark. Tomaszów, pokładu limonitowego koło Grudzenia i ustalenie praktycznego znaczenia gliniek ogniotrwałych w Sławnie i okolicy (ark. Opoczno) — mgr W. Pożaryski wraz z pomocnikami: M. Szelażek-Pajchłową i M. Czyżewskim.

c) Badanie złóż fosforytowych na ark. Opatów.

Prace tektoniczne — J. Czarnocki.

29) a) Uzupełniające badania tektoniczne z pomocą robót ziemnych w mało znanym i źle odsłoniętym obszarze paleozoicznym okolic Cisowa. Prace wykonane. Brała w nich udział studentka K. Czarnocka.

b) Badania tektoniki syluru górnego serii łysogórskiej w dolinie wilkowskiej. Prace wykonano częściowo. Uczestniczyła w nich studentka M. Brzezińska.

E. GRUPA WOŁYNIA, PODOLA I POLESIA — Doc. dr Zb. Sujkowski

30) Roboty poszukiwawcze — dr. Zb. Sujkowski, mgr W. Jurkiewicz i abs. A. Bielecki. Na Wołyniu i Polesiu wykonano szereg wierceń, mających na celu wyjaśnienie budowy geologicznej oraz występowania karbonu, w związku z wynikami wiercenia w Semihostyczach. Ukończone zostały wiercenia: Łopatyn, Krasna Wola, Łachwa II, Brodnica (płytkie), Sienkiewiczze I i II (głębokie), Mikaszewice I — V, (w tym jedno głębokie do karbonu). Rozpoczęto wiercenia w Ozdomiczach i Czartorysku. Ogółem wywiercono ok. 800 *mb*.

31) Prace kartograficzne.

a) Ark. Kołki — dr E. Rühle. Skartowano prawie cztery północno-zachodnie sekcje arkusza, co wraz z obszarami zdjętymi w r. 1937 i 1938 wynosi 80% jego powierzchni. Równocześnie z kartowaniem przeprowadzono wiercenie trzema aparatami ręcznymi. Wykonano wiercenia od 5 — 79 *m* głębokie na ogólną długość 1510 *mb*. Zebrano materiał dla mapy surowcowej i hydrogeologicznej. W pracach uczestniczyły dwie absolwentki liceum. Materiał kartograficzny i próbki ocalały.

b) Ark. Kiwerce — mgr J. Łyczewska kartowała południową część arkusza, korzystając z pomocy aparatu wiertniczego i świdra ręcznego. Materiały kartograficzne zostały zakopane i przepadły.

c) Ark. Dubno — mgr I. Jurkiewiczowa kartowała na wyżynie Pełczy i w dolinie Ikwy, przeprowadzając wiercenie w związku z badaniem paleozoicznego podłoża.

d) Ark. Szumsk — mgr W. Jurkiewicz skartował wschodnie i północne części arkusza do linii Stożeczek Hucisko — Dąbrowa — Żółtki — Kordyszów — Bykowce — Sadki. Dla wyjaśnienia występowania rud żelaza w okolicy Suraża, wykonano 7 otworów, o średniej głębokości 40 *m*, dochodzących do kredy; wywiercono 230 *mb*. Dla wyjaśnienia podłoża paleozoicznego na obszarze arkusza, wywiercono 6 otworów wiertniczych 11 — 45 *m* głębokości. Paleozoik występuje na 200 — 210 *m* n. p. m.

Prace petrograficzne

prowadzone przez współpracownika tymczasowego St. Małkowskiego, profesora mineralogii i petrografii Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

e) ark. Rokitno — mgr J. Kardymowiczowa i A. Korybut-Daszkiewicz, przy pomocy studenta J. Szczerbiń-

skiego, zakończyli kartowanie arkusza. W Derewcacin pod Rokitnem znaleziono piękne krystalizacje skaleni i innych minerałów. Zbiory i materiały rękopiśmienne w zakładzie Mineralogii i Petrografii w Wilnie.

F. GRUPA KARPACKA — Doc. dr H. Świdziński.

Prace Grupy Karpackiej były w roku 1939 wykonane zasadniczo zgodnie z programem, ze zmianami, spowodowanymi zbliżającą się zawieruchą wojenną. Kierownik Grupy, doc. dr H. Świdziński, z powodu zmobilizowania w kwietniu 1939 r., nie brał udziału w pracach terenowych. Zwolniony z wojska 15 lipca dokończył opracowania rękopisu Przeglądowej Mapy Geologicznej Polskich Karpat Środkowych w podz. 1 : 200.000 i oddał do druku do Książnicy Atlas we Lwowie. Rękopis ten częściowo ocalał i jest obecnie uzupełniany.

Inni pracownicy wykonali w różnym stopniu swój program, zależnie od długości czasu przebywania w terenie.

32) Ukończenie arkuszy map 1 : 100.000.

Arkusz Rabka — zgodnie z programem, prof. dr B. Świderski przy współpracy dr J. Gołąba i mgr L. Watychy ukończył kartowanie ark. Rabka i rozpoczął przygotowanie jej do druku. Rękopis mapy ocalał w podz. 1 : 100.000. Z map 1 : 25.000 ocalała połowa arkusza, przekazana P. I. G. przez Rodzinę zmarłego prof. Świderskiego, za pośrednictwem prof. Samsonowicza.

33) Kontynuowanie zdjęć na rozpoczętych arkuszach 1 : 100.000.

a) ark. Wieliczka był w dalszym ciągu kartowany przez tymczasową współpracowniczkę P. I. G., dr J. Burtanównę, która zdejmowała okolice na N od Tymbarku.

b) W Tatrach kontynuował swe szczegółowe zdjęcia dr F. Rabinowski. Materiały częściowo ocalały.

c) ark. Bochnia. Tymczasowa współpracowniczka P. I. G. dr K. Ciszewska skartowała ok. 60 km² w północno-wschodniej części arkusza, między szosą Jastew — Wojnicz, Dunajcem, a grzbietem Szkodna Góra — Wolnica — Kamionka na terenie brzeżnej części fliszu.

d) Szczawnica — dr L. Horwitz prowadził w dalszym ciągu szczegółowe zdjęcia na obszarze Pienińskiego pasa Skałkowego, zarówno na ark. Szczawnica, jak i Nowy Targ. Część materiałów ocalała.

e) ark. Lesko — współpracownik tymczasowy dr Z. Opolski, ukończył kartowanie SE — ćwiartki arkusza. Materiały zaginęły podczas wojny.

34) Prace specjalne, ekspertyzy i t. d.

a) Zaopatrzenie Iwonicza-Zdroju w wodę do picia. Na prośbę Dyrekcji Zakładu Zdrojowego, dr Świdziński, jako Delegat P. I. G.,

wykonał wstępną ekspertyzę geologiczną w powyższej sprawie, połączoną z kilkudniowym wyjazdem w teren w lutym 1939 r.

b) Rejon ochrony źródeł żegiestowa. Dr Świdziński przeprowadził w pierwszych dniach kwietnia 1939 wizytację żegiestowa-Zdroju, w związku z projektem rozszerzenia rejonu ochronnego tamtejszych źródeł.

c) Kopalnia ropy w Tyrawie Solnej koło Sanoka. W okresie wiosennym mgr A. Tokarski przeprowadził uzupełniające zdjęcia na terenie wymienionej kopalni, której monografię przygotował do druku. Część materiału ocalała.

d) Dr Gołąb przeprowadził badania hydrogeologiczne, w obszarze pasma Gubałowskiego na N od Zakopanego, między Ciągłówką a Palenicą. Wykonano mapę hydrogeologiczną terenu, następnie pomiary temperatury, twardości i wydajności źródeł, ze szczególnym uwzględnieniem źródeł Butorowa i Palenicy. Materiały opracowane oddano inż. Pechowskiemu, który przewiózł je do Warszawy. Przeprowadzone badania pozwoliły na wykonanie projektu zaopatrzenia w wodę osiedli istniejących i projektowanych na Gubałówce.

Poza tym przeprowadzono wstępne badania hydrogeologiczne okolic Bukowiny i Toporowej Cyrli, w związku z zaopatrzeniem w wodę Poronina, Murzasichli i Bukowiny.

G. BADANIA CZWARTORZĘDU.

35) Ark. Wilno 1 : 300.000 — prof. St. Małkowski, jako współpracownik tymczasowy.

a) Mgr Wojciechowski, jako kierownik grupy, wykonywał prace kontrolne i uzupełniające na ark. Niemeczyn i Wiszniew.

b) B. Olędzka ze współpracownikami opracowała ark. Wielkie Soleczniki.

c) W. Czepulisówna ze współpracownikami wykonała badania kontrolne i uzupełnienia na ark. Nowy Dwór, Różanka, Grodno Wsch. i Porzecze.

d) Mgr A. Jaroszewicz-Kłyszewska ze współpracownikami przeprowadziła prace kontrolne i uzupełnienia na ark. Michaliszki i Lipniszki. Prace uzupełniające polegały w znacznej mierze na pobieraniu materiałów do obliczenia wskaźników morenowych oraz skał przewodnich. Części z zebranych materiałów nie zdążono dostarczyć do Wilna przed wybuchem wojny.

e) Zakończono wiercenie w Pustoszy (ark. Olkieni). Materiały pozostały w zakładzie Uniwersytetu Wileńskiego.

f) Z tego okresu pochodzą nieopublikowane wyniki oznaczeń chemicznych i technicznych surowców Wileńszczyzny, dokonane przez Pracownię Chemiczną Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie.

36) Ar. Wilno — 1 : 100.000 — doc. dr B. Halicki.

Autor wykonał szereg marszrut orientacyjnych, natomiast nie zdążył rozpocząć szczegółowego i systematycznego kartowania. Badania te były kontynuowane w latach 1941/1942, a ich wyniki streszczone w rękopisie, który ocalał.

37) Ark. Grodno-Wschód 1 : 100.000 — Ludwik Sawicki przy pomocy stud. F. Kicińskiego i mgr. K. Prawdzic-Laymana.

Szczegółowe badania stratygraficzne w dolinie Niemna na odcinku arkusza oraz szczegółowe kartowanie połączone z wierceniami. Materiał ocalał. Materiały fitopaleontologiczne zostały zebrane przez dr B. Jaronia, który opracował je w czasie wojny, a następnie zginął w obozie.

38) Ark. Puławy 1 : 100.000 — Ludwik Sawicki przy pomocy stud. F. Kicińskiego i mgr. Prawdzic-Laymana.

Prace stratygraficzne na odcinku Góry Puławskiej przerwane przez wybuch wojny. Szereg wycieczek wywiadowczych na terenie arkusza.

39) Ark. Chełm 1 : 100.000 — dr M. Prószyński.

Kartowano osady kredowe, trzeciorzędowe i czwartorzędowe w półzachodniej części arkusza, przy czym posilkowano się świdrami, sięgając do głęb. 7 m. Stanowisko fauny dolno sarmackiej w okolicy Czulczyc było badane przez mgr W. Karaszewskiego i K. Kowalewskiego.

40) Zdjęcia na Pomorzu i w Poznańskim — prof. St. Pawłowski. Zdjęcia obejmowały arkusze: żarnowiec, Gdynia, Wejherowo, Poznań i Zbąszyń. Współpracownikami byli: dr R. Galon, Rybotycki, inż. Paulo i S. Majdanowski.

41) Badania gładów narzutowych w Zatoce Puckiej: prof. J. Tokarski z dwoma asystentami.

H. POMIARY GEOFIZYCZNE — inż. S. Daszyński.

Badania grawimetryczne.

43) Grupa 1 (aparatus Th 48) inż. St. Pawłowski przy współpracy inż. B. Bańskiego.

a) Pomiaru na trasie: Warszawa — Siedlce — Brześć nad Bugiem, Kobryń — Pińsk, Kobryń — Bereza Kartuska, Kobryń — Małoryta. Zaobserwowano 103 nowych punktów, w nawiązaniu do punktów wahadłowych G. U. M.: Warszawa, Siedlce, Brześć n. Bugiem Drohiczyn Poleski.

b) Pomiary wzdłuż trasy: Warszawa — Białystok — Grodno — Wilno — Lida — Wołkowysk, Białystok — Siedlce — Warszawa. Zaobserwowano 213 nowych punktów w nawiązaniu do punktów wahadłowych G. U. M.: Warszawa, Ostrów Maz., Białystok, Grodno, Wilno, Lida, Siedlce.

Pomiary a i b miały charakter prac wywiadowczych o rodzaju i typie zmian przyspieszenia siły ciężkości w tamtych okolicach. Ogółem wyznaczono 54 punkty podstawowe i 262 punkty szczegółowe na trasie ok. 1550 km profilu.

Inż. St. Pawłowski złożył sprawozdanie z prac a) i b) pt.: „Pomiary grawimetryczne w północno-wschodniej części Polski“ z mapą w skali 1 : 500.000 i siedmiu profilami oraz zreambulowaną w opracowaniu autora mapkę anomalii grawimetrycznych w Polsce w skali 1 : 2.500.000.

c) Opracowano przy współpracy praktykantów Z. Hrobonego i L. Petraszunasa, wybitną dodatnią anomalie grawimetryczną Biłgoraj — Janów Lubelski. Zaobserwowano 417 nowych punktów na obszarze ok. 2.000 km².

d) Opracowano obszar na NW od linii Rawa Mazowiecka — Piotrków Trybunalski, w okolicy Łodzi i Łęczycy, aż po Łask — Łódź — Dąbie — Kutno — Łowicz. Zaobserwowano 187 nowych punktów na obszarze ok. 3.000 km².

Wyniki tych obserwacji, razem z wynikami lat poprzednich, a odnoszącymi się do terenu sięgającego aż do Kielc i Szydłowca, przedstawił inż. St. Pawłowski w obszernym sprawozdaniu oraz w postaci „Mapy anomalii siły ciężkości w okolicy Opoczna — Łodzi“ w skali 1 : 300.000.

43) Grupa II (Aparat Th 52) — E. Janczewski przy pomocy inż. B. Bańskiego i abs. Ak. Gór. W. Chacińskiego.

Rozszerzono ku S i SE zasięg zdjęć na Kujawach, dodając 407 nowych punktów pomiarowych, z których blisko trzysta przypada na szczegółowe zdjęcie wielkiej depresji okolic Mogilna i Strzelna wraz z jej rozgałęzieniem, tworzącym niekłę Gopła. W związku z odkryciem ujemnej anomalii koło Izbicy zdołano jedynie rozbudować sieć podstawową aż po Koło, Kłodawę, Przedecz oraz zaobserwować około połowy przewidzianych punktów wypełniających. Długość prześledzonej części wysadu wynosi ok. 25 km przy szerokości 2,5 — 4 km.

Wyniki ostatniej kampanii pomiarowej, razem z wynikami badań w latach 1937 i 1938, przedstawia mapa „Anomalie grawimetryczne na Kujawach“ w podziale 1 : 300.000 wraz z tekstem objaśniającym.

Nawiązanie pomiarów obu grup grawimetrycznych przewidziane w okolicach Koła, Kłodawy, Krośniewic nie doszło już do skutku, a szerokość przerwy między zdjęciami wynosi ok. 20 km.

Badania magnetyczne.

46) Połączenie dotychczasowych pomiarów na obszarze Poznańsko-Pomorskim z obszarem Świętokrzyskim — A. Dutkowski i L. Roman.

Zaobserwowano 1800 punktów na obszarze 15.700 km². Szerokość pasa pokrytego pomiarami wynosi ok. połowy szerokości projektowanej i rozciąga się między linią: Słupca — Sompolno — Lubraniec — Płock — Płońsk — Wyszogród — Mszczonów, a linią Turek — Uniejów — Łódź — Opoczno — Przysucha — Radom. Nawiązanie do dawniejszych zdjęć na Pomorzu i w Poznańskim może być uważane za wystarczające.

Wyniki tych pomiarów, jak i poprzednich na obszarze północno-zachodniej Polski, zostały prowizorycznie opracowane przez inż. St. Pawłowskiego.

45) Rozszerzenie ku północy zdjęć magnetycznych poprzednio wykonywanych na Wołyniu i na południowym Polesiu, w celu nawiązania do terenu w dorzeczu Niemna (anomalie wywołane przez skały magmowe blisko powierzchni) — inż. S. Daszyński i W. Gadzała.

Badania zostały przerwane przez wybuch wojny, a cały materiał obserwacyjny, aparatura oraz samochód zaginęły.

Badania sejsmiczne — dr Z. Mitera („Geotechnika”).

46) Profile refrakcyjne i refleksyjne przez strukturę okolic Zalesia koło Barcina zostały wykonane i przeprowadzone. Sprawozdania z tych prac, nadesłane przez dr Miterę, zaginęły w czasie powstania.

47) Profil refrakcyjno-refleksyjny w poprzek niecki Gopła, wykonany był na odcinku od Szczebłotowa (otwór wiertniczy M. P. H.) aż po szosę i linię kolejową na zachód od Gopła, koło Lachmirowic, jak również na paru pomocniczych odcinkach równoległych. W chwili mobilizacji prace były niemal zakończone, a prowizoryczne wyniki wykazywały budowę synklinalną i obniżenie się na jej dnie wapieni astartu o 700 m w stosunku do obu skrzydeł. Leżący ok. 400 m wyżej poziom refleksyjny (podstawa ceomanu) wskazywał równoległość z dolnym.

I. REDAKCJA WYDAWNICTW.

W okresie sprawozdawczym IV — VIII 1939 r. wydano następujące publikacje:

1) Prace P. I. G. tom III, zeszyt 3; praca Cz. Kuźniara „Złoże solne w Kałuszu“, z XIII tablicami w tym 4 kolorowe, wykonane

offsetem P. I. G. i 2 fig. w tekście, 8-ka, 96 str. tekstu polskiego i 30 niemieckiego. Druk przerwany w czasie działań wojennych, ukończono podczas okupacji.

2) Biuletyn P. I. G. — nr 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24 obejmują: Sprawozdanie Dyrektora z działalności P. I. G. w r. 1938, 4 prace naukowe w oddzielnych biuletynach oraz 21 mniejszych przyczynków w trzech zbiorowych biuletynach. Razem 59 fig. w tekście i 70 tablic (w tym 10 kolorowych, wykonanych offsetem P. I. G.), 16-ka, 478 str. tekstu polskiego i 116 obcojęzycznego.

Druk biuletynów 23 i 24, przerwany w czasie działań wojennych, ukończono podczas okupacji.

W związku ze Zjazdem Polskiego Towarzystwa Geologicznego w Kielcach, który miał się odbyć we wrześniu 1939, przygotowano przewodnik zjazdowy J. Czarnockiego. Wydano 3 mapy kolorowe wykonane offsetem P. I. G. i rozdano je członkom Zjazdu, a tekst objaśniający był w opracowaniu.

Ponadto przygotowano i oddano do druku następujące mapy:

H. Świdziński: Geologiczna Mapa Przeglądowa Polskich Karpat Środkowych 1 : 200.000.

M. Książkiewicz: Arkusz Wadowice 1 : 50.000 (Ogólna Mapa Geologiczna Polski, ark. 5).

St. Zb. Różycki: Mapa Geologiczna Spitsbergenu 1 : 50.000.

Mapy te nie zostały opublikowane przez Instytut wskutek wybuchu wojny.

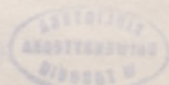
Kierownictwo techniczne Redakcji prowadził dr St. Krajewski, tłumaczenia francuskie i angielskie wykonywała Z. Abakanowicz-Pstrokońska, a niemieckie C. Wardęska.

W kreślarni zatrudnionych było: 2 rysowników kontraktowych i 4 na ryczałcie. Kreślarnia kontynuowała swe prace z poprzedniego okresu sprawozdawczego, wyszczególnione w sprawozdaniu Dyrektora za rok 1938 (Biul. 18 str. 72).

Kierownikiem kreślarni był dr H. Świdziński. Ponadto w dziale techniki kartograficznej współpracowali geolodzy: mgr K. Guzik i mgr I. Watycha.

K. MUZEUM — J. Czarnocki.

Intensywnie prowadzone były prace muzealne, które w 1939 r. w trzech podanych w Sprawozdaniu poprzednim za rok 1938 działach pracy muzealnej doprowadziły do ugruntowania podstaw organizacyjnych Muzeum P. I. G.

W zakresie pracowni muzealnej zorganizowano pracę z udziałem współpracowników P. I. G. w sali bocznej „B” Gmachu Głównego, częściowo wyzyskanej dla magazynu zbiorów podręcznych.

W dziale wystawowym kompletowano kolekcję bogactw kopalnych, doprowadzoną w 1939 r. do stanu, dającego bardzo wyczerpujący obraz tych bogactw. Zbiory uzupełniono odpowiednimi wykresami, profilami i t. d.

Niezależnie zrealizowano wystawę przejściową, obrazującą zdobycze naukowe P. I. G., związane z wynikami prac terenowych, objętych programem rocznym.

L. INNE ZAKŁADY I BIURA INSTYTUTU.

W okresie sprawozdawczym nadal rozwijały swą działalność: Biblioteka, Pracownia Chemiczna, Pracownia Petrograficzna, Pracownia dla badań surowców nieenergetycznych oraz oddział Rejestracji surowców mineralnych i wierceń. Wszystkie te zakłady i biura znajdowały się pod kierownictwem osób wymienionych w poprzednim „Sprawozdaniu” na rok 1938. Wobec zniszczenia odnośnych materiałów w czasie wojny, nie da się już dziś zrekonstruować szczegółowego obrazu ich działalności.

II. KRONIKA INSTYTUTU.

od września 1939 do stycznia 1945 r.

Dzieje wojenne Instytutu rozpoczynają się z dniem 5 września 1939, to jest z chwilą gdy personel Instytutu został ewakuowany z Warszawy, a na miejscu pozostała nieliczna grupa tych, którzy mieli roztoczyć opiekę nad zbiorami, gmachem oraz całym majątkiem Instytutu. Głównym ich zadaniem było zabezpieczenie wszystkich cenniejszych obiektów przed zniszczeniem grzącym od bombardowania lotniczego, a niebawem okazało się, że także i od pocisków.

W ciągu paru dni dokończono przenoszenia zbiorów bibliotecznych i archiwalnych do przygotowanych już uprzednio pomieszczeń w podziemiach gmachu głównego. Z kolei zajęto się bardziej wartościowymi okazami muzealnymi i wszelkimi przyrządami naukowymi (mikroskopy i aparaty mikrofotograficzne, fotograficzne, geodezyjne i geofizyczne), które również umieszczono w piwnicach gmachu głównego. Inwentarza pracowni chemicznej nie można tam już było przenieść, gdyż tymczasem natężenie ostrzału artyleryjskiego wzmogło się bardzo znacznie, tak iż nad podwórzem bezustannie pękały szrapnele, zasypując je odłamkami. W tej sytuacji trzeba było zadowolić się przeniesieniem cenniejszej aparatury do piwnic pawilonu chemicznego, które nie dawały takich rękojmi bezpieczeństwa jak podziemia gmachu głównego.

Od połowy września nie było już możliwości prowadzenia prac zabezpieczających na większą skalę, gdyż cały wysiłek personelu musiał się koncentrować na obronie przeciwlotniczej. Naloty powtarzały się niemal bezustannie, od świtu do nocy, a bomby zapalające sypały się dziesiątkami na okolice Instytutu. Jednakże dzięki sprawności służby ratowniczej nie dopuszczono nigdy do powstania groźnego pożaru, a powstające ognie gaszono w samym zarodku.

Pierwsza bomba krusząca spadła w dniu 18.IX i zburzyła arkadę przed klatką schodową domu mieszkalnego. Kilka innych spadło na teren ogrodu, nie wyrządzając poważniejszych szkód poza dziurami w tynku i wybiciem wielu szyb. Lżejsze pociski ugodziły gmach główny, powodując niewielkie wyrwy w murach. Dopiero w dniu 22 września dwa ciężkie

granaty wpadły z góry do hallu, wywołując wielkie spustoszenie. Dach szklany w przeważnej części został zniszczony — wyłamane wszystkie drzwi wraz z futrynami na parterze i 1 piętrze, większość metalowych gablot muzealnych połamana, podziurawiona lub pocięta, okazy zaś w nich się znajdujące — zniszczone, porozrzucane i zmieszane z gruzem.

Po kapitulacji Warszawy przystąpiono do sprawdzenia rozmiaru szkód poniesionych. Okazały się one poważne, ale dotyczyły przede wszystkim budynków i ich urządzeń. Prawie cały dorobek naukowy Instytutu: jego zbiory, biblioteka, archiwum, przyrządy i laboratoria ocalały, tylko znalazły się w wielkim nieporządku. Groźnie natomiast przedstawiała się sytuacja całego dobytku nie znajdującego się w podziemiach: wszystkie bowiem drzwi i cknna parterowe stały otworem, a plądrowanie gmachu przez męty społeczne zaczęło się od razu. Trzeba było prowizorycznie pozabijać deskami wszystkie otwory, meble zaś lżejsze poprzecić do tych lokali, które dawały się zamknąć. Równocześnie przystąpiono do oszklenia ckień w pawilonie chemicznym, mało uszkodzonym, do którego potem zaczęto znosić papiery, książki i drobniejsze przedmioty ze wszystkich pokoi gmachu głównego, gdzie nie mogły być zabezpieczone przed wilgocią.

W połowie października przyjechali do Warszawy przedstawiciele berlińskiego zakładu geologicznego („Reichsstelle für Bodenforschung”) w osobach prof. Paeckelmana i dr Barnitzke. Mieli oni polecenie wywiezienia do Berlina wszystkiego co ocalało z majątku ruchomego Instytutu, a przede wszystkim biblioteki i zbiorów. Zaczęli od tego, że ogłosili zasekwestrowanie gmachu i majątku Instytutu, a odpowiednie tabliczki umieszczone zostały przy wejściach do gmachów. Miało to tę dobrą stronę, że cały teren Instytutu został zabezpieczony przed rekwizycjami, kwaterunkiem, a nawet przed plądrowaniem i rabunkiem. Po krótkim czasie, gdy się przekonali, iż zniszczenia dotknęły tylko budowle i część narzędzi, wystąpili z propozycją odremontowania przynajmniej części gmachu Instytutu i pozostawienia w nich całego zachowanego dobytku, z wyjątkiem pewnej ilości książek i instrumentów „niezbędnie” potrzebnych w Berlinie. Przebywający w Warszawie personel P. I. G. pozostawiono na dotychczasowych stanowiskach z zadaniem uporządkowania i zabezpieczenia wszystkich zbiorów, biblioteki, urządzeń pracownianych i t. p.

Tego rodzaju załatwienie sprawy uchroniło majątek i dobytek naukowy Państwowego Instytutu Geologicznego od zniszczenia lub wywiezienia do Niemiec pozostawiając go pod stałą opieką i kontrolą pracowników, którzy z wielkim nakładem sił i środków starali się uratować ocalały sprzęt i instrumenty.

Tym nie mniej wobec ciągłej obawy zmiany stanowiska władz okupacyjnych pochowane zostały przez pracowników P. I. G. niektóre rzadkie i wartościowe okazy ze zbiorów, cenniejsze dzieła i wydawnictwa z bibliotek, ważniejsze materiały archiwalne, dotyczące przede wszystkim zagadnień surowcowych, mineralnych oraz najbardziej drogie narzędzia pracowni i laboratoriów.

Dzięki temu udało się uratować od wywiezienia wiele obiektów, które miały być oddane do Berlina, tak iż w rezultacie straty Instytutu w pierwszej fazie wojny nie były zbyt wielkie i ograniczały się do strat prawie tylko materialnych. Zabrano bowiem kilka mikroskopów, „Panphot“ Leitza, kilka wag analitycznych i 40% platynowych przyborów z pracowni chemicznej. Większość jednak naczyń platynowych była już przed tym ukryta w bezpiecznym miejscu. Najcięższe straty poniosła pracownia geofizyczna, z której wywieziono całe wyposażenie, a także znaczne ilości surowego materiału obserwacyjnego oraz gotowych map i zestawień graficznych. Z biblioteki wywieziona została pewna ilość duplikatów.

Ponieważ Paeckelmann zgodził się na wystawienie formalnych pokwitowań na wszystkie przedmioty zabierane do Berlina, pakowanie ich odbywało się pod ścisłym i traskliwym nadzorem personelu PIG, gdyż mieliśmy nadzieję, że w przyszłości, dzięki pokwitowaniu, łatwo je będzie z powrotem rewindykować.

Po kilkudniowym pobycie obaj berlińczycy odjechali, zostawiając pieniądze na bieżące wydatki, związane z drobnymi remontami i pracami nad porządkiem. Po miesiącu Paeckelmann powrócił, przywożąc dalsze instrukcje co do prac bieżących i odtąd co miesiąc przyjeżdżał na dzień lub dwa dla załatwienia spraw Instytutu w stosunku do miejscowych władz okupacyjnych oraz dla pozostawienia zleceń i funduszy na następny okres.

W listopadzie 1939 r. powróciła do Warszawy większość członków Instytutu i jego współpracowników, którzy przebywali na ewakuacji. Zostali oni ponownie zatrudnieni w charakterze „byłych urzędników państwowych“ lub też jako współpracownicy wynagradzani ryczałtowo. W tym samym okresie, oprócz prac porządkowych i konserwacyjnych, poszczególni geolodzy otrzymywali zlecenia opracowania syntetycznych sprawozdań z wyników badań P. I. G. w zakresie swych specjalności.

W rzeczywistości streszczono lub przerobiono materiały już dawniej publikowane układając tytuły odpowiednio do bieżących potrzeb władz okupacyjnych.

W marcu 1940 r. zapowiedział Paeckelmann, że Instytut otrzyma niebawem stałego kierownika w osobie dr R. Brinkmanna, profesora geologii na uniwersytecie hamburskim. Równocześnie Instytut ma być włączony do ogólnej niemieckiej służby geologicznej i stanowić w niej odrębną placówkę („Dienststelle“), analogiczną do placówek utworzonych z państwowych instytutów geologicznych w Wiedniu i Pradze.

Reorganizacja Instytutu oraz zmiana kierownictwa nastąpiły w kwietniu roku 1940. Zmiana ta odbiła się niekorzystnie dla pracowników P. I. G., była natomiast pożyteczna dla lokalu i sprzętu samej instytucji. Nowy kierownik potrafił szybko zdobyć środki na gruntowny remont gmachów i ich instalacji, na naprawienie mebli i urządzeń biurowych i pracowniczych, następnie na porządkowanie, preparowanie i klasyfikowanie zbiorów i materiałów geologicznych i archiwalnych. Pracując sam nad podręcznikiem geologii ogólnej przeznaczał na bibliotekę sumy znaczne, pozwalające nie tylko na zakup nowszych publikacji, ale i na kompletowanie dawnych oraz na prace introligatorskie.

Już w ciągu pierwszego roku swego urzędowania zabiegał Brinkmann usilnie o przeniesienie Instytutu do Krakowa, gdzie chciał go związać organizacyjnie z tak zwanym „rządem Generalnego Gubernatorstwa“. Na przeszkodzie stanęły trudności znalezienia w Krakowie odpowiednio obszernego lokalu oraz ograniczenia transportowe. Instytut pozostał w Warszawie, ale już tylko w charakterze filii, zależnej od nowo utworzonego urzędu geologicznego przy „rządzie“ w Krakowie. Do krakowskiej centrali przyłączono potem, również jako filię (Zweigstelle), Instytut Naftowy w Jaśle, a po zajęciu Lwowa także Zakład Geologii uniwersytetu Jana Kazimierza.

Urzędową siedzibą Brinkmanna, jako dyrektora „Amt für Bodenforschung“ był Kraków, gdzie stale mieszkali jego zastępcy: początkowo dr H. Lögters (do 1943 r.), później zaś dr Brennich, gdy on sam przebywał przeważnie w Warszawie.

Organizacja placówki warszawskiej pozostawała bez zasadniczych zmian od wiosny 1940 r. do lipca 1944. Podzielona była na 3 wydziały: a) ogólny administracyjny, obejmujący poza tym geofizykę, chemię i kreślarnię. Kierownikiem jego był dr inż. J. Zwierzycki, a następnie, po jego aresztowaniu i wywiezieniu do obozu (w kwietniu 1941 r.), E. W. Janczewski, b) wydział geologiczny z dr Cz. Kuźniarem na czele, c) wydział muzealny, obejmujący również bibliotekę, z prof. R. Kozłowskim jako naczelnikiem. Nieco później utworzone Archiwum Wiertnicze pozostawało pod kierownictwem dra A. Łuniewskiego i było luźno związane z wydziałem ogólnym.

W r. 1940, obejmując funkcję kierownika, zapowiedział Brinkmanna, że prace Instytutu mają się ograniczać wyłącznie do zagadnień geologii praktycznej, a badania naukowe wogóle nie wchodzić w rachubę. Po upływie roku stanowisko to uległo jednak zmianie. W okresie zimowym odbywały się posiedzenia naukowe, na których młodszy pracownicy byli obowiązani przedstawiać referaty na tematy wyznaczone przez Brinkmanna albo przynajmniej przez niego aprobowane.

Bardzo wielki nacisk kładziony był na prace terenowe, które rozpoczynano wczesną wiosną i przeciągano do późnej jesieni. Czas ten geologowie wykorzystywali na gromadzenie materiałów naukowych poza kontrolą opiekuna, który nie był w stanie upilnować rozrzuconych w różnych miejscach kraju ludzi, a także na poprawieniu warunków żywnościowych.

Największą trudność w okresie prac terenowych sprawiały braki aprowizacyjne, gdyż dodatkowe przydziały żywnościowe, które były przyznane pracownikom Instytutu, trzeba było odbierać w miejscowościach nieraz bardzo odległych od terenu pracy, a ilość bywała znikoma w porównaniu do rzeczywistych potrzeb. Jeszcze gorzej przedstawiała się sytuacja pracowników fizycznych wobec niebywale niskiej normy urzędowej dla dniówek i bardzo niedostatecznych przydziałów żywnościowych.

W ciągu pierwszego sezonu (1940) prace terenowe miały głównie charakter rejestracji mniej lub więcej znanych złóż kopalin użytecznych, głównie zaś rud żelaza, fosforytów i torfów. W następnych latach zaś, oprócz dalszego ciągu prostych robót rejestracyjnych, prowadzono prace poszukiwawcze, nieraz bardzo szczegółowe, nad poszczególnymi złożami lub obszarami występowania ważniejszych surowców mineralnych. Kilku geologów warszawskich nadal pracowało w Karpatach nad tektoniką i stratygrafią, kontynuując kartowanie przeglądowe oraz prowadząc specjalne badania w związku z projektowanymi zaporami wodnymi.

Począwszy od roku 1942 coraz bardziej rozszerzał się zakres prac terenowych, poświęconych kartowaniu geologicznemu dla uzupełnienia materiałów do wydawnictwa mapy przeglądowej 1 : 300.000. Zdjęcia te wykonywane były przeważnie w podziałce 1 : 100.000, a tylko w rzadkich przypadkach niektóre partie zdejmowane były w 1 : 25.000.

Jeżeli dorobek naukowy Instytutu w okresie 1940 — 1944 był poważny i stał na wysokim poziomie, to zasługa spada wyłącznie na polski personel naukowy, który mimo najuciążliwszych warunków pracy w terenie, starał się wyzyskać wszystkie techniczne możliwości dla zdobywania nowego materiału obserwacyjnego i nowych zbiorów. Geologowie zebrali ogromny materiał, którego opracowanie pozostawiono bądź do czasu od-

zyskania niepodległości, bądź też pracowali nad nim w ukryciu, ujawniając tylko co było bezwzględnie konieczne i to czego nie można było zataić i ukryć.

Kreślarnia Instytutu, zatrudniająca stale 4-ch, a pod koniec nawet 5-ciu kreślarzy, pracowała intensywnie, gdyż każdy oryginał nowej mapy czy innego rysunku musiał być kopiowany w kilku nieraz egzemplarzach, a przygotowanie do druku obu wydań mapy utworów powierzchniowych „gubernii“ było robotą bardzo zmuǳną.

Archiwum Wiertnicze wzbogaciło się znacznie, wskutek napływania próbek i opisów wierceń, dokonywanych w bardzo licznych miejscach dla zaopatrzenia w wodę stacji kolejowych i lotnisk wojskowych oraz innych obiektów, zajętych przez okupacyjne władze wojskowe lub cywilne. Dane o otworach wciągane były natychmiast do kartotek, położenie ich oznaczane na mapach (1 : 100.000 lub 1 : 25.000), próbki zaś włączane do zbiorów archiwum.

Natomiast zupełnie została zniszczona Pracownia Petrograficzna dr. *S. J. Kowalego*, gdyż wywieziona została cała kosztowna jej aparatura (elektromagnes) i inne urządzenia.

W zakresie geofizyki nie było początkowo żadnych możliwości prowadzenia prac terenowych, z powodu wywiezienia wszystkich przyrządów do Berlina. W okresie tym opracowane zostały materiały obserwacyjne z ostatniego okresu pomiarów, a następnie przystąpiono do systematycznego przerabiania dawniejszych prowizorycznych obliczeń i wyników w taki sposób, aby uzyskać możliwie dokładnie i jednolicie opracowane rezultaty wszystkich ocalonych obserwacji, zarówno w dziedzinie grawimetrii jak i magnetyki.

Po przejściu Obserwatorium Magnetycznego w Świdrze pod zarząd *Brinkmanna* można było wznowić prace pomiarowe. Wydajność prac pomiarowych była jednakże bardzo mała, z powodu braku środków komunikacyjnych.

Również i Obserwatorium Sejsmiczne, mieszczące się w piwnicach Uniwersytetu Warszawskiego, zostało z polecenia władz niemieckich oddane pod zarząd *Brinkmanna*. Dr *I. Bobrowna* prowadziła tam obserwacje, które były ogłaszane w specjalnym biuletynie.

Latem 1943 r. na żądanie Dyrekcji Wodociągów Warszawskich zaprojektowano konstrukcję elektrycznej aparatury do pomiarów pozornej oporności gruntu. Aparat wykonany został w warsztatach Dyrekcji, a próbne pomiary na prawym brzegu Wisły dały interesujące wyniki. Po krótkim jednak okresie, ta współpraca z Dyrekcją Wodociągów została przerwana z polecenia *Brinkmanna*, który chciał wodociągom narzucić usługi niemieckiego przedsiębiorstwa geofizycznego.

Dwukrotnie w ciągu omawianego 4-ro letniego okresu ucierpiał Instytut od bombardowań lotniczych: raz w r. 1942, kiedy uszkodzenia dotknęły tylko pawilon chemiczny (dach, okna) oraz w 1943, kiedy, prócz 8 bomb eksplodujących w bezpośrednim sąsiedztwie gmachów, nastąpił wielki wybuch amunicji, złożonej obok gmachu głównego. Tym razem szkody w budynkach były znaczne, w kreślarni, lokalach geofizyki i pracowni chemicznej oraz w kilku pokojach ponad nią, urządzenia zostały zniszczone, łącznie z przyrządami i mapami.

Po tym nalocie dał się wreszcie Brinkmann przekonać, że należy bibliotekę ponownie przenieść do podziemi, które trzeba przed tym zaopatrzyć w półki, aby dostęp do każdej książki był możliwy. Roboty te wykonano jesienią i zimą, a na wiosnę dokonano przeprowadzki.

W lutym 1944 r. przyszedł z Berlina nakaz wysłania kilkudziesięciu egzemplarzy każdej z map, wydanych przez Instytut od początku jego istnienia, pod adresem jednej z kopalń soli potasowych w Turynii, gdzie różne instytucje berlińskie mają zdeponować swoje archiwa.

W kwietniu tegoż roku przyjechał do Warszawy prof. Petrascheck, którego Brinkmann przedstawił jako swego następcę. Zmiana ta mało się dała odczuć w Warszawie, do której Petrascheck raz tylko przyjechał, niedługo po objęciu urzędu. Po raz drugi zjawił się on dopiero 22-go lipca, w okresie panicznej ucieczki Niemców. Nazajutrz, w niedzielę, kazał na gwałt pakować najcenniejsze dokumenty i archiwa, które miała zabrać ciężarówka wojskowa. Z wielkim pośpiechem zapakowano do 4 skrzyń zawartość szaf Archiwum Map (najcenniejsze rzeczy były przed tym poukrywane) oraz część kartotek Archiwum Wiertniczego. W innych skrzyniach złożone były papiery z sekretariatu i 4 maszyny do pisania. Zostało to wywiezione pociągiem ewakuacyjnym.

W czasie powstania rzucił dr Zb. Różycki myśl ukrycia pod ziemią najcenniejszych materiałów, celem ochrony ich przed ogniem, bombami i plądrowaniem. Plan ten wykonano w ścisłej tajemnicy, z obawy przed nieznanymi osobami, przebywającymi w gmachu. Praca była trudna i wyczerpująca, ale dzięki energii i wytrwałości projektodawcy oraz pp. St. Tyskiego, inż. St. Hrebnickiego, dr T. Olczaka i dr W. Pożaryskiego udało się 21 skrzyń z okazami, mapami i notatkami zakopać głęboko pod ziemią.

Po wywiezieniu pracowników Instytutu do obozu w Pruszkowie rozpoczęła się zaraz grabież przez żołdactwo, a potem doszczętne wypalanie pawilonów południowych oraz przeważnej części gmachu głównego. Ocalały tylko nieliczne lokale w tym ostatnim, mianowicie parę piwnic,

parę mniejszych pokoi oraz wschodnia sala i zachodnia rotunda na parterze i kilka pokoi na drugim piętrze. Nie da się ocenić jaka część dobytku dałaby się jeszcze uratować, gdyby władze niemieckie pozwoliły pracownikom Instytutu na wjazd do Warszawy po upadku powstania, o co się usilnie starali. Kiedy wreszcie kilku z nich zdołało tam dotrzeć, nie zostali oni dopuszczeni do podziemi przez sekretarza Rodeck'a, który zajmował się wtedy zabieraniem co cenniejszych przedmiotów, pozostawionych tam przez mieszkańców Instytutu. Nie da się również ustalić kto dokończył płądrowania.

Opisanie stanu, w jakim znajdowały się gmachy i urządzenia Instytutu po wypędzeniu Niemców z Warszawy wykracza już poza ramy tej kroniki.

E. Janczewski

III. LISTA STRAT PERSONELU PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO I WSPÓLPRACOWNIKÓW

w latach 1939 — 1945.

PERSONEL PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO.

A. Zmarli pracownicy naukowci:

- Bański Bronisław**, inż. gór., ur. 1909, geofizyk, badania grawimetryczne. Aresztowany w Sosnowcu 20.V.1942. Rozstrzelany w Katowicach 26.VIII. 1942.
- Bielecki Andrzej**, ur. 1911, absolwent Uniw. Warszawskiego, pracował jako geolog na Wołyniu. Żołnierz A. K. Zginął we wrześniu 1944 r. w powstaniu warszawskim.
- Faszcza Lech**, student Uniw. Warszawskiego, pracował jako geolog-praktykant w Górach Świętokrzyskich. Wzięty w czasie masowych aresztowań młodzieży w Warszawie w 1940 r., zmarł tegoż roku w obozie w Mauthausen.
- Karasiński Marian**, kandydat nauk przyrodniczych, chemik, długoletni pracownik Instytutu, zmarł w Warszawie 31.I. 1943 r.
- Makowski Arnold**, ur. w 1876 r., inż. gór., prof. geologii na Wclnej Wszechnicy w Warszawie, długoletni pracownik Instytutu. Szereg prac z zakresu geologii Polskiego Zagłębia Węglowego, Atlas Węgli Brunatnych w Polsce (niedokończony). Zmarł w Warszawie 10.IX. 1943.

B. Zmarli pracownicy administracyjni:

- Ettinger Emil**, kierownik referatu administracyjnego Instytutu. Wzięty w czasie łapanki ulicznej w Warszawie, zmarł w obozie w Oświęcimiu w 1940 r.
- Giza Piotr**, woźny, zginął na ewakuacji w czasie bombardowania pociągu pod żabinką na Polesiu, we wrześniu 1939.
- Sawicka Irena**, pomocnica bibliotekarki, zginęła podczas powstania warszawskiego we wrześniu 1944 r.

C. Zaginęli bez wieści.

Kobylecki Mieczysław, mgr, pracował nad utworami kredowymi południowego Mazowsza i Gór Świętokrzyskich oraz na obszarach rudonośnych. W czasie powstania warszawskiego wyprowadzony z domu do kościoła na Woli w dniu 6.VIII.1944, przepadł bez wieści.

Mizerja Włodzimierz, mgr, pracował nad utworami czwartorzędowymi i na obszarach rudonośnych. W czasie powstania warszawskiego wyprowadzony z domu na Al. Szucha (Gestapo), przepadł bez wieści.

WSPÓLPRACOWNICY PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO

A. Zmarli.

Beres Krzysztof, mgr, współpracownik tymczasowy P. I. G. pracował jako geolog w Karpatach i na Pomorzu. Zginął 4.VII.1944 pod Kajetanowem.

Bujalski Bolesław, dr, ur. 1887, były członek Instytutu, później geolog przemysłu naftowego. Pracował głównie w Karpatach Wschodnich i ogłosił szereg prac z tego zakresu, między innymi ark. Nadwórna Mapy Geologicznej Polski 1:100.000. Zmarł w Stanisławowie w 1945 r.

Drath Adam, inż. gór., dr, ur. 1904 r., docent Akademii Górniczej, w Krakowie, współpracownik Instytutu. Wysłany przez Rząd Polski do Afganistanu jako geolog konsulent Rządu Afgańskiego. Ogłosił szereg prac, głównie z dziedziny petrografii węgla. Zmarł nagle w czasie prac terenowych w Afganistanie 5.VII. 1942.

Horwitz Ludwik dr, ur. 1876 r., długoletni członek, a następnie emeryt Instytutu i stały współpracownik. W Szwajcarii, gdzie studiował w Lozannie, opracował stożki napływowe w dolinie Rodanu, badał Alpy Fryburskie (specjalnie utwory liasowe); w Polsce pracował głównie w Pieninach i Wschodnich Karpatach fliszowych, ogłaszając szereg prac. Z powodu żydowskiego pochodzenia zamordowany wraz z żoną przez Gestapo w lutym 1943.

Lenciewicz Stanisław, dr ur. 1889 r., prof. Uniw. Warszawskiego, współpracownik P. I. G., Geograf, morfolog i dyluwialista. Szereg prac z zakresu dyluwium Środkowej Polski i Polesia; najważniejsza:

Dyluwium i morfologia Środkowego Powiśla. Zamordowany wraz z żoną przez Niemców podczas ewakuacji z Warszawy 1.IX. 1944 r.

Lewiński Jan dr, ur. 1876 r., prof. Uniw. Warszawskiego, członek Państwowej Rady Geologicznej, współpracownik Instytutu. Szereg prac, dotyczących głównie jury i czwartorzędu polskiego; najważniejsza o bononie. Pracował też nad dolną kredą Mazowsza. Był przewodniczącym Komisji Egzaminacyjnej Uniw. Warszawskiego. Wychował szereg geologów. Rozpowszechniał znajomość geologii przez popularno-naukowe prace: „Życie Ziemi” i „Historia Ziemi”. Zmarł w Warszawie w styczniu 1939 r.

Łuniewski Adam dr, ur. 1887 r., adiunkt Uniw. Warszawskiego. Pracował nad jurą i triasem. Po powstaniu warszawskim wywieziony do Niemiec zmarł w obozie w Belsen 1945 r.

Morozewicz Józef, ur. 1865 r., dr. h. c. Politechniki Warszawskiej, członek Polskiej Akademii Umiejętności, długoletni profesor mineralogii i petrografii U. J., dyrektor Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie od jego założenia w r. 1919, aż do 1937 r. Mineralog i petrograf. Przeprowadzał laboratoryjną syntezę skał magmowych. Opracowywał granity tatrzańskie i wołyńskie. Monografie: „Mariupolit i jego krewniaki”, „Wyspy Komadorskie”. Wychowywał szereg mineralogów i petrografów. Zmarł w Warszawie 12.VI. 1941.

Nowak Jan, dr, ur. 1880 r., członek Polskiej Akademii Umiejętności, były członek Instytutu, członek Państwowej Rady Geologicznej. Był profesorem paleontologii, a następnie geologii U. J. Liczne prace z zakresu utworów kredowych w Polsce, studia nad polskimi głownogami kredowymi, wiele prac z dziedziny geologii Karpat i geologii naftowej. Prace syntetyczne: „Tektonika Polski” i „Geologie der polnischen Oelfelder”. Wychował szereg geologów. Więzień Sachsenhausen, skąd powrócił w stanie wielkiego wyczerpania do Krakowa, gdzie zmarł w kilka dni potem, 19.II. 1940 r.

Olszewski Stanisław, dr, inż. gór., ur. 1862, geolog naftowy, współpracownik Instytutu, autor licznych prac z zakresu geologii naftowej. Zmarł w Milanówku pod Warszawą w 1939 r.

Opolski Zdzisław, dr., nauczyciel Liceum Krzemienieckiego, były asystent U. J. K. we Lwowie, długoletni współpracownik Instytutu. Pracował we fliszu karpackim, opublikował szereg prac i map geologicznych, odnoszących się przeważnie do pogranicza czecho-sło-

wackiego. Uwięziony przez Niemców w Krzemieńcu w sierpniu 1941 r., został następnie zamordowany.

Pawłowski Stanisław, dr, ur. 1882 r., prof. Uniw. Poznańskiego, geograf, morfolog i dyluwalista. Szereg prac naukowych z tych dziedzin. Brał udział w zbiorowym opracowywaniu geologii Polesia. Autor licznych podręczników geografii dla szkół średnich. Aresztowany przez Niemców w Poznaniu, zmarł w listopadzie 1939 na forcie Nr. 7 pod Poznaniem.

Rabowski Ferdynand, dr, ur. 1884 r., długoletni członek, a następnie współpracownik Instytutu. W Szwajcarii, gdzie ukończył studia, opublikował pracę o Simentalu w Alpach Berneńskich, a następnie pracował w masywie krystalicznym w Val Ferret. Po powrocie do Polski poświęcił się niemal wyłącznie Tatom, w których pracował do końca życia, mimo ciężkiej i długotrwałej choroby. Dorywczo kartował też w Karpatach fliszowych w okolicy Przemyśla. Zmarł w Zakopanem w 1940 r.

Świderski Bohdan, dr, ur. 1892, prof. Uniw. Poznańskiego, były docent U. J., były członek i długoletni współpracownik Instytutu. W Szwajcarii, gdzie studiował, opracował okolice Raron w krystalicznym masywie Aary. W Polsce pracował w Karpatach fliszowych, głównie na Wschodzie (Karpaty pokuckie i Czarnohora), częściowo na zachodzie w okolicy Rabki, zajmował się głównie zagadnieniami tektonicznymi (budowa Karpat pokuckich), morfologicznymi (zlodowacenie Czarnohory) i naftowymi. Był w więzieniu w Warszawie i w obozie w Oświęcimiu. Wypuszczony w r. 1941, zmarł nagle w Warszawie 21.II. 1943 r.

Teisseyre Wawrzyniec, dr, ur. 1860 r., były wicedyrektor Instytutu, były docent U. J. K. we Lwowie, profesor Politechniki Lwowskiej. Zasłużony badacz Podola (podstawowe prace: „Das paleozoische Horst von Podolien und die ihn umgrenzende Senkungsfelder“ oraz Zeszyt VIII Atlasu Geologicznego Galicji). Szereg prac z zakresu geologii regionalnej i naftowej w Karpatach Rumuńskich i Polskich. Próba syntezy w „Tektonice porównawczej Podkarpacia“. Zmarł we Lwowie w kwietniu w 1939 r.

B. Zaginęli bez wieści:

Jacek Wawrzyniec, dr, były chemik Instytutu. W czasie powstania warszawskiego wywieziony do Niemiec przepadł bez wieści.

IV. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU GEOLOGICZNEGO

w okresie od 1.II. 1945 do 31.III. 1946 r.

1. Lista personelu Państwowego Instytutu Geologicznego

według stanu na 31.III.1946 r.

Naczelnicy wydziałów:

V stop. służb.

1. Doktorowicz-Hrebnicki Stanisław, inż. górni., naczelnik Wydziału Węgla.
2. Krajewski Roman, dr, inż. górni., p. o. naczelnika Wydziału Rud.
3. Świdziński Henryk, dr, docent, p. o. naczelnika Wydziału Geologii Regionalnej.
4. Olczak Tadeusz, dr, p. o. naczelnika Wydziału Geofizyki Stosowanej.

Geologowie, geofizycy, chemicy i inni pracownicy naukowi.

5. Czarnocki Jan, geolog (Kielce).
6. Janczewski Edward, licencjat Sorbony. geofizyk i geolog, inspektor grup terenowych.
7. Różycki Antoni, dr chemii, kierownik pracowni chemicznej.
8. Zwierzycki Józef, dr, inż. górni., inspektor grup terenowych.
9. Rühle Edward, dr, geolog, inspektor grup terenowych.
10. Bobrowski Władysław, inż. górni., geolog, inspektor prac związanych z kruszcami cynku, ołowiu i materiałami ogniotrwałymi.
11. Bocheński Tadeusz, mgr, paleobotanik, kierownik pracowni paleobotanicznej.
12. Sokołowski Stanisław, dr, geolog, kierownik Oddziału Geologii Technicznej i Hydrogeologii.

13. Krzyżkiewicz Józef, geolog, kierownik Stacji Węglowej w Czeladzi.
14. Kuźniar Czesław, dr, docent, geolog (Warszawa).
15. Bóbr-Modrakowa, dr, fizyk i sejsmolog, kierownik Obserwatorium Sejsmologicznego w Warszawie.
16. Krajewski Stanisław, dr, geolog, redaktor wydawnictw P. I. G.

VI stop. służb.

17. Zielińska Janina, dr, chemik.
18. Gołąb Józef, dr, geolog.
19. Walenta Stanisław, kartograf, kierownik kreślarni.
20. Ciszewska Kamila, dr, geolog.
21. Pożaryski Władysław, dr, geolog (Warszawa).
22. Jurkiewicz Witold, mgr, geolog (Warszawa).
23. Tokarski Adam, dr, geolog.
24. Guzik Kazimierz, mgr, geolog.
25. Watycha Ludwik, mgr, geolog.
26. Ciuk Edward, dyplom Szkoły Górniczej w Dąbrowie Górniczej, absolwent U. J., geolog.
27. Żelichowska Maria, dr, paleontolog, kustosz zbiorów muzealnych (Warszawa).

VII stop. służb.

28. Karaszewski Władysław, mgr, geolog (Warszawa).
29. Ramer Norbert, mgr, matematyk i geofizyk.
30. Drathowa Irena, mgr, geolog, biblioteka.
31. Łyczewska Janina, mgr, geolog (Warszawa).
32. Bobrowska Jadwiga, dr, paleobotanik.
33. Jurkiewiczowa Irena mgr, geolog.
34. Roman Lucjan, absolwent Ak. Górn., geofizyk, Stacja Geofizyczna w Raciborzu.
35. Guzikowa Olga, mgr, kartograf.
36. Mossoczy Zbigniew, absolwent U. J. geolog.
37. Hakiel Czesław, absolwent Ak. Górn. Wydział II.

Pomocnicze siły naukowe:

38. Osika Roman, wiertacz dyplomowany, stud. Akad. Górn., — Wydział II.

39. Wardęska Cecylia, bibliotekarka (Warszawa).

VIII stop. służb.

40. Żołdani Zofia, pracownia paleobotaniczna, Wydział I.

41. Luboińska Władysława, Wydział IV.

42. Kilian Zbigniew, absolwent U. J., geolog, Wydział II.

Ryczałt:

43. Guzek Marian, pomocnik bibliotekarza (Warszawa).

Kreślarze:

VII stop. służb.

44. Falkowski Lucjan, kreślarz.

Pracownicy administracyjni:

VII stop. służb.

45. Bocheński Antoni, buchalter, p. o. kierownika referatu administracyjnego.

46. Kunzek Anna, mgr praw, sekretarka.

47. Prószyński Tadeusz, buchalter.

48. Grellnerowa Irena, buchalterka (Warszawa).

IX stop. służb.

49. Kucharska Maria, sekretariat.

Pracownicy ryczałtowi w różnych działach:

50. Paszkowski Marian, buchalteria.

51. Porębska Wanda, sekretariat.

52. Kowerska Jadwiga, archiwum rękopisów.

53. Horodyska Krystyna, bibliotekarka.

54. Kafel Władysław, kierownik składu w Tenczynku.

55. Bóbr Jerzy, pomocnik w Obserwatorium Sejsmologicznym w Warszawie.

56. Witkowski Wiktor, pomocnik intendenty w Warszawie.

57. Zieliński Anatol, laborant, kolektor na Stacji Węglowej w Czeladzi.

58. Kos Stanisław, kreślarz na Stacji Węglowej w Czeladzi.

Pracownicy fizyczni:

a) w Krakowie:

Ryczałt:

1. Waligórska Zofia, woźna.
2. Firlet Jan, woźny.
3. Wianecki Henryk, szofer.
4. Jędrzejewski Władysław, szofer.
5. Odrzywołek Tadeusz, pomocnik szofera.
6. Gołębiowski Walenty, pomocnik szofera.
7. Siwek Wojciech, dozorca.

b) w Tenczynku:

8. Szczęścik Józef, dozorca składu.

c) w Warszawie:

Gr. up. X:

9. Grabski Jan, palacz, mechanik.

Gr. up. XI:

10. Szafranski Władysław, dozorca.
11. Szafranska Jadwiga, sprzątaczką.
12. Grządkowski Michał, dozorca.
13. Kapczyński Jakub, woźny.

Ryczałt:

14. Maszke Zygmunt, stolarz.

Współpracownicy tymczasowi naukow.

Uniwersytet Jagielloński:

1. Bieda Franciszek dr. prof., Zakład Paleontologii.
2. Burtanówna Jadwiga, dr, Adiunkt Zakładu Geologii.
3. Siedlecki Stanisław, mgr, Asystent Zakładu Geologii.

Z b. pracowników P. I. G. kilka osób zgłosiło swoje ustąpienie (do B. O. S., Zjedn. Cynkowego, Ministerstwa Oświaty i na studia do Akademii Górni. i Uniwersytetu).

Zebranie b. Państwowej Rady Geologicznej nie wchodziło w kompetencje Dyrektora P. I. G. Jeden z b. Członków P. R. G. zajął kierownicze stanowisko w Przem. Węglowym (inż. B. K r u p i ń s k i), a dwóch (prof. St. M a ł k o w s k i i prof. R. K o z ł o w s k i) stale pozostawali w Warszawie.

2. Prace wykonane:

Państwowy Instytut Geologiczny rozpoczął swą działalność od pierwszych dni oswobodzenia Polski spod okupacji niemieckiej, tj. od połowy stycznia 1945 r. Dyrektor wraz z dużą grupą pracowników Instytutu znalazł się wskutek działań wojennych w Krakowie, gdzie P. I. G. został reaktywowany zarządzeniem Ministra Przemysłu H. Minca z dnia 3.III. 1945 r., na podstawach prawnych, zgodnie z Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 marca 1938 r. o Państwowej Służbie Geologicznej (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 193) i następnych zarządzeniach M. P. i H. z dn. 7 kwietnia 1939 r. (Statut P. I. G., Statut P. R. G.).

Na tymczasową siedzibę Instytutu przydzielono gmach po niemieckim „Amt für Bodenforschung” przy ul. Kochanowskiego 5. Zorganizowanie Instytutu w dawnej siedzibie w Warszawie przy ul. Rakowieckiej 4, było niemożliwe, wskutek zniszczenia i spalenia znacznej części gmachu przez wojska niemieckie, a doprowadzenie do stanu używalnego wymagało długiego remontu i odbudowy.

W pierwszych miesiącach okresu sprawczdawczego duży wysiłek skierowano na organizację poszczególnych wydziałów i działów Instytutu, stawiając sobie za cel możliwie najszybsze uruchomienie prac ważnych dla odbudowy życia gospodarczego Państwa.

Przemysł oparty na surowcach mineralnych na Śląsku (węglowy i hutniczy) i naftowy w Karpatach i na Podkarpaciu, z podziwu godną sprawnością został uruchomiony, w innych niż do tego czasu formach społecznych i gospodarczych, bez żadnych ujemnych wstrząsów, zrozumiałych w okresie tak przełomowym życia narodowego. Szczupły personel P. I. G. musiał niezwłocznie, pomimo wielu trudności i niedociągnięć, przystąpić do pracy rzeczowej w zakresie surowców mineralnych i nawet geologiczno-technicznych, wobec bieżących zagadnień życiowych.

Jako najprostszą formę organizacyjną Instytutu przyjęto podział na cztery wydziały, a mianowicie:

- Wydział — Węgla
- Wydział — Rud
- Wydział — Geologii Regionalnej
- Wydział — Geofizyki Stosowanej.

Poza wydziałami istniały: pracownia (chemiczna), archiwa (rękopisów i map) i biblioteka.

Obok prac organizacyjnych, które koncentrowały się w Krakowie, w dawnej siedzibie Instytutu — w Warszawie cdkopano ukryte i niezniszczone materiały archiwalne. Zabezpieczono ocalałe urzędnia i zbiory. W lecie rozpoczęto odkopywanie dużych zbiorów muzealnych w spalonej i zawalonej części gmachu. Prace te wymagały dużego wysiłku i hartu od nielicznej grupy pracowników, skupionej na placówce Warszawskiej, początkowo pod kierunkiem dr. Żółckiego, a później mgr W. Jurkiewicza, przy współpracy dr. Żelichowskiej. Jedną z najpilniejszych spraw była odbudowa gmachu, gdyż dalsze pozostawienie go w stanie nieremontowanym groziło całkowitym zniszczeniem. W drugiej połowie lata (14 lipca) Komisja Budowlano-Remontowa Ministerstwa Przemysłu przystąpiła do odbudowy gmachu.

Dużą uwagę skierowano na przyjęcie niektórych materiałów pozostawionych przez władze okupacyjne. Szereg wyjazdów, szczególnie na Śląsk, zasilil bibliotekę, archiwa i inwentarz Instytutu. Rozpoczęto również starania o rewidykacje instrumentów, materiałów archiwalnych itd. wywiezionych do Niemiec, a odnalezionych przez władze rewidykacyjne. Poczyniono kroki w celu wysłania delegatów P. I. G. do odbioru zabezpieczonego majątku Instytutu.

W czasie ofensywy armii Radzieckiej Marszałka Koniewa na Morawską Ostrawę i Wrocław, Dyrektor P. I. G. dawał niejednokrotnie wskazówki inżynierom i saperom o geologicznej budowie powierzchni na różnych drogach, dzieląc się z nimi mapami geologicznymi i wiadomościami hydrograficznymi.

Dyrektor Instytutu w drugim kwartale 1945 r. meldował kierowniczym czynnikom Ministerstwa Przemysłu, że przyjęcie przez przemysł polski kopalń kruszców miedzi, założonych przez Niemców na Dolnym Śląsku i opracowanie planu wznowienia kopalń, musi opierać się na geologicznej ekspertyzie, krytycznym opracowaniu materiałów niemieckich od 1936 do 1944 r., kontroli próbek rdzeniowych wierceń, na obszarach kruszczonośnych, pobranych według zasad górniczych (próby rowkowe) w zawodnionych kopalniach, w miarę ich udostępnienia, i kontroli sposobów przeróbki urobku, stosowanej przez Niemców. Okres takiej ekspertyzy może wymagać czasu do półtora roku, przy zatrudnieniu całego sztabu doświadczonych geologów, górników i hutników. Jak okazało się później, okres ekspertyzy mógłby rozpocząć się nie wcześniej niż w czerwcu 1947 r.

Dyrektor Instytutu nawiązał kontakt z grupą b. słuchaczy (do r. 1939) Krakowskiej Akademii Górniczej, którzy otrzymali odpowiednie

stopnie naukowo techniczne w wyższych uczelniach Anglii, zdobywszy praktyczne udoskonalenie w różnych zawodach geologiczno-górnicznych i geofizycznych, w ciągu pięciu lat służby wojskowej na frontach w Azji i w Afryce.

Badania terenowe przeprowadzono od połowy sierpnia do listopada, przy ogólnej ilości 30 osób, z udziałem współpracowników i personelu profesorskiego Uniw. Jagiellońskiego. Po zatwierdzeniu preliminarza budżetowego na pierwsze dwa kwartały r. 1946 opracowano program robót, z uwzględnieniem przede wszystkim dążenia do opanowania głównych wytycznych geologii obszarów surowcowych Dolnego Śląska oraz bieżących naglących zagadnień geologii technicznej i hydrogeologii dla Ministerstwa Komunikacji, dla przemysłu naftowego i innych przemysłów.

Okres sprawozdawczy był niewątpliwie jednym z trudniejszych i został przezwyciężony dzięki wysiłkom całego zespołu pracowników Instytutu.

A. WYDZIAŁ WĘGLI.

Działalność swą Wydział Węgla rozpoczął w lutym 1945 r. W pierwszych miesiącach zajęto się odnalezieniem i zabezpieczeniem materiałów pozostawionych przez władze okupacyjne. Na terenie Górnego Śląska przejęto materiały geologiczne, książki oraz część urządzeń biurowych i krosłarskich po katowickiej placówce „Reichsamt für Bodenforschung”. Również cenny materiał uzyskano po niemieckiej Stacji Geologicznej w Łaziskach. Materiały i sprzęt przewieziono do Krakowa i w poważnym stopniu uzupełniły one materiały naukowe Wydziału, bibliotekę oraz sprzęt kreślarni.

Poczynając od kwietnia 1945 r. inż. St. Doktorowicz-Hrebniński i mgr T. Bocheński, byli zajęci pracą organizacyjną, związaną z wznowieniem działalności Wydziału Węgla na terenie Zagłębi Węglowych. W charakterze stałych delegatów do Centralnego Zarządu Przemysłu Węglowego przeprowadzili oni szereg konferencji, celem ustalenia podstaw współpracy Wydziału z Centralnym Zarządem Przemysłu Węglowego. W wyniku tych konferencji ustalono, że wykonywanie wszelkich badań geologicznych na terenie obu Zagłębi Węglowych bierze na siebie P. I. G. Rozwiązanie zagadnień geologicznych, ściśle związanych z kopalnictwem węglowym Zagłębia Górnośląskiego, powierzone zostało Stacji Geologicznej P. I. G., dla której uzyskano lokal w Czeladzi. Nawiązano kontakt z Wydziałem Gospodarki Złóż i Wydziałem Węgla Brunatnych C. Z. P. W., ze Zjednoczeniem Wiertniczo-Poszukiwaw-

czym, Węglowym Instytutem Naukowo Badawczym oraz poszczególnymi Zjednoczeniami Przemysłu Węglowego.

Wzięto udział w szeregu konferencji w C. Z. P. W., poświęconych sprawie nomenklatury pokładów węgla, które to zadanie, po ustaleniu ogólnych zasad, powierzono Wydziałowi Węgla P. I. G. Dla wykonania tej pracy zebrano materiał, dotyczący stratygrafii i tektoniki ze wszystkich kopalń Zagłębia Górnośląskiego. Prace te potrwały dłuższy okres czasu. Dedykując czas sparalelizowano pokłady węgla oraz wprowadzono nową nomenklaturę na kopalniach Zjednoczeń: Krakowskiego, Dąbrowskiego, Katowickiego, Chorzowskiego, Rudzkiego, Bytomskiego i Zabrskiego. W celu zaznajomienia się ze stanem prac wiertniczych, rozpoczętych w czasie okupacji, odwiedziono przeszło 20 miejsc głębokich wierceń, zabezpieczono rdzenie oraz wydano szereg opinii poszczególnym Zjednoczeniom o celowości kontynuowania tych wierceń.

Dużo czasu zajęło również uporządkowanie ocalałych materiałów Wydziału Węglowego (plany kopalń, przekroje itp.).

Poza pracami organizacyjnymi mgr T. Bocheński wznowił prace stratygraficzne, związane z badaniami spor w węglu.

W tym celu Z. Żołdani uporządkowała materiał megasporowy, pozostawiony przez dr J. Zerndta, obejmujący także wiercenia wykonane w czasie okupacji. Rozpoczęto również przygotowania do analiz mikroskopowych węgla śląskich. Badania zostały powierzone dr J. Bobrowskiej, która wykonała i zbadała sto kilkadziesiąt preparatów mikroskopowych z węgla warstw brzeźnych, siodłowych i łąkowych.

Prace kartograficzne obszarów węglowych były prowadzone tylko w bardzo małym zakresie, z powodu spóźnionych kredytów i trudnych warunków terenowych.

Dr A. Tokarski we wrześniu i listopadzie skartował w skali 1 : 25.000 część arkusza Olkusz, pomiędzy tym miastem a Kluczami i NW naroże tego arkusza nad rz. Białą; w badaniach uwzględnił również stosunki hydrogeologiczne odnośnej części kuesty jurajskiej (pomiar wydajności źródeł). Poza tym uzupełnił część swicich poprzednich zdjęć na arkuszach Ciężkowice i Chrzanów w skali 1 : 25.000.

Mgr St. Siedlecki, jako współpracownik tymczasowy P. I. G. rozpoczął badania budowy geologicznej okolic Chrzanowa, co stanowi wstęp do zamierzonego kartowania tej części Zagłębia Górnośląskiego.

E. Ciuk w ciągu 3 miesięcy letnich oraz w grudniu 1945 r. i w styczniu 1946 r. zbierał w Zagłębiu Górnośląskim materiały dla map strukturalnych. Zgromadzono plany, profile i rejestry otworów wiertniczych z kopalń: Mysłówce, Katowice, Kleofas, Janów, Eminencja i Wujek. Poza tym zebrał dane o terenach piasków podsadzkowych w Zjedno-

ezieniu Katowickim. Od stycznia 1946 r. E. Ciuk był zajęty opracowaniem wyników badań geoskopowych, przeprowadzonych przez Niemców w 1944 r. we wschodniej części Zagłębia Górnośląskiego.

Stacja Geologiczna w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym.

Podczas wojny większa część zbiorów z 18-to letniego okresu pracy Stacji uległa zniszczeniu, budynek jej w Dąbrowie Górniczej został przez okupantów rzeźbrany. Bezpośrednio po ustąpieniu okupantów, Kierownik Stacji J. Krzyżkiewicz zajął się zabezpieczeniem ocalałych resztek materiałów po niemieckim Biurze Geologicznym w Sosnowcu. Składały się one głównie z materiałów z kilkunastu głębokich otworów rdzenicwych, wierconych przez Niemców na obszarze Dąbrowskim, planów górniczych, map geologicznych a także księgozbiorów naukowych. W lipcu 1945 r., w wyniku porozumienia Wydziału Węgla P. I. G. z C. Z. P. W., został przydzielony na potrzeby Stacji nowy, odpowiedni lokal, znajdujący się na kopalni Saturn w Czeladzi. Kierownikiem Stacji został mianowany J. Krzyżkiewicz, dotychczasowy kierownik tego biura.

Główna praca kierownika wznowionej Stacji Geologicznej była poświęcona sprawom organizacyjnym, obejmującym remont, uzyskiwanie umebrowania, odszukanie dawnych zbiorów próbek z otworów i t. p., które były porzucane w różnych punktach Zagłębia Górnośląskiego.

Równocześnie zorganizowano fachową pracę Stacji. Rozpoczęto badania rdzeni z pogłębionych otworów wiertniczych i udzielano Zjednoczeniom Węglowym opinii w tych sprawach.

Przy Stacji byli czynni — w charakterze laboranta kolektora A. Zieliński i kreślarz — St. Kos.

B. WYDZIAŁ RUD I ODDZIAŁ TECHNICZNY

W wyniku szeregu konferencji z przedstawicielami Zjednoczeń Kopalń Rud Żelaza, Przemysłu Cynkowego i Metali Kolorowych, Przemysłu Chemicznego i Metali Lekkich, przedstawiciele P. I. G. dr inż. R. Krajewski i inż. W. Bobrowski ustalili podstawy współpracy Wydziału z odpowiednimi Zjednoczeniami.

Jednocześnie zebrano i rozsegregowano materiały, dotyczące prac Wydziału na Dolnym i Górnym Śląsku, w stosunku do złóż miedzi, cynku, ołowiu, metali lekkich, materiałów ogniotrwałych i innych oraz założono Archiwum Wydziału.

Dr inż. R. Krajewski zajął się złożami rud żelaznych i łomów dolomitów i wapieni na Górnym Śląsku i na Podhalu między Szaflarami a Ci-

chem, gdzie wyjaśniono występowanie rud żelaznych. W pracach tych brał również udział geolog dr J. Gołąb.

Badania Wydziału objęły również rejon częstochowskich rud żelaznych. W pracach tych, trwających od września do początku grudnia, brali udział dr Gołąb, R. Osika, Zb. Kilian i Zb. Mossoczy.

Rozpoczęto również badania złóż rudy w jurze brunatnej (keloweju), żelaziaków ilastych retyko-liasowych w okolicy Starachowic i rud kajpru w niecce Majkowa.

W czasie wielokrotnych wyjazdów na Dolny Śląsk R. Krajewski zaznajomił się ze złóżami magnetytu w Krzyżatce, miedzi w niecce zewnętrzno-sudeckiej oraz z łupkami krystalicznymi i granitem grzbietu Karkonoszy (Góry Olbrzymie).

Dla Zjednoczenia Przemysłu Metali Kolorowych wykonał on wstępne badania i orzeczenie o stosunkach hydrogeologicznych w niecce Grodzkiej na obszarze występowania rud miedzi.

Dla Zjednoczenia Kopalń Rud żelaznych dał on: ocenę geologiczną łomów wapienia w Nakle i Czątkowicach, rud żelaznych kopalni Janina w życheicach, a dla Centralnego Zarządu Przemysłu Hutniczego odpowiedź w sprawie krajowych rud żelaznych i rudy darniowej w Polsce, jako podstawy produkcji surówki tomasowskiej (Hutnik, 1945 r.). Przygotował do druku pracę p. t.: *Złóża żelaziaków ilastych wschodniej części powiatu koneckiego*.

Prace techniczne: 1) organizacja zabezpieczenia i zwózki sprzętu wiertniczego do magazynu w Tenczynku; 2) przeprowadzenie remontu magazynu w Tenczynku i budowy garażu przy ul. Lea 15; 3) zorganizowanie techniczne wierceń w Sadowiu i w Ojcowie; 4) wypożyczenia aparatury wiertniczej dla poszukiwań naftowych (dla C. Z. Przemysłu Paliw Płynnych).

Inż. Wł. Bobrowski, poza pracami wspólnymi z Naczelnikiem Wydziału Rud, odwiedził kopalnie cynku i ołowiu (na Górnym Śląsku w regionie Bytomia i Olkusza), materiałów ogniotrwałych na Dolnym Śląsku (Żarów, Rusko, Jaroszów) i zgromadził materiały geologiczne opracowane przez okupantów. W regionie świętokrzyskim zebrał próby dla analiz chemicznych dolomitów i materiały dla wstępnego określenia ich zasobów w okolicy Zagnańska i między Sitkówką a Chęcunami oraz zasobów złóż cynku i ołowiu w regionie Śląsko-Olkusko-Chrzescowskim.

Opracował on dla C. Z. Przemysłu Hutniczego sprawozdanie o występowaniu gliniek i dolomitów w Polsce oraz odpowiedź na ankietę w sprawie materiałów ogniotrwałych.

Ponadto był on czynny przy organizowaniu prac P. I. G. w Krakowie i na Stacji Węglowej w Czeladzi.

Dr J. Gołąb, poza badaniami w Wydziale Geologii Regionalnej, brał udział w pracach terenowych Wydziału Surowców Nieenergetycznych i zajmował się następującymi zagadnieniami: 1) określeniem zasobów wapienia muszlowego w okolicach Ząbkowic, Będzina, Strzemieszyc Wielkich i Małych; 2) zdjęciami geologicznymi na ark. Woźniki i Częstochowa; 3) badaniami hydrogeologicznymi na terenie kopalń miedzi w Mühlbergu i Labichowie.

R. Osika brał udział w badaniach terenowych w okolicy Częstochowy. Poza tym zbierał materiały wiertnicze i zestawil mapę pokładową w skali 1 : 25.000 na podstawie około 2000 otworów.

Zb. Kilian we wrześniu i do połowy października wykonał w biurze kopalni „Borek“ koło Częstochowy kartotekę płytkich wierceń na rudy żelazne i brał udział jako pomocnik w terenie przy kartowaniu, pod kierownictwem dr J. Gołąba. W listopadzie i grudniu 1945 r. oraz w styczniu 1946 r. kontynuował opracowanie materiałów do mapy pokładowej spągu serii rudnej wspólnie z R. Osiką i wykonywał prace techniczno-porządkowe aktów i materiałów Wydziału Surowców Nieenergetycznych oraz był zajęty tłumaczeniem z języka niemieckiego na polski szczegółowych opisów wierceń poszukiwawczych na miedź na Śląsku Dolnym (między Żarowem a Bolesławcem).

Zb. Mossoczy, przygotowując się do badań terenowych w regionie rudonośnym Częstochowskim i na Dolnym Śląsku, był zajęty w sierpniu, listopadzie i grudniu 1945 r. studiowaniem literatury do geologii tych regionów. Następnie uzupełnił mapę geologiczną wydaną przez P. I. G. w skali 1 : 750.000, nanosząc nowe materiały z okolicy Kiele i z arkusza Kraków (1 : 300.000). Dla północno-zachodniej Polski wykorzystano mapę Brockampa, opartą na pracach geofizyków polskich. Z rozpoczęciem prac terenowych Z. Mossoczy otrzymał polecenie skartowania okolic Borku (rej. Częstochowski) (4.IX. — 28.IX. i 3 — 26.X.45) pod ogólnym kierownictwem geologa dr J. Gołąba, z którym odbył wycieczkę (X.; 26.VIII. — 2.XI. 45) na Podhale, dla zapoznania się z fliszem Podhalańskim, gdzie mógł widzieć występowanie również karpacczych rud żelaznych (między Szaflarami i Cichem). Był on wysłany samodzielnie (22—25.XI.45) w okolice Kornicy (pow. Siedlecki) dla pobrania próbek kredy miejscowej. W grudniu 1945 r. był zajęty zestawieniem części materiałów do mapy złóż żelaznych na Wyżynie Małopolskiej. W lutym 1946 r. miał polecenie zmniejszenia do skali 1 : 300.000 odkrytej mapy geologicznej Sudetów i przyległej części Śląska Opolskiego. W kwietniu 1946 r. miał możliwość pod kierownictwem inż.

Hrebnickiego, dr inż. R. Krajewskiego i geologa Ciutka zwiedzić złoża magnezytu, niklu i pirytu arsenowego na Śląsku, w serpentynach okolic Sobótki, Ząbkowic i Równego, gdzie zebrano dużą kolekcję okazów muzealnych.

C. WYDZIAŁ GEOLOGII REGIONALNEJ

W myśl podziału pracy personelu P. I. G. Wydział objął w swym zakresie ogólne zagadnienie geologii teoretycznej i praktycznej, o ile nie dotyczą one specjalnie węgla, kruszców, rud, materiałów ogniotrwałych i pomocniczych w przemyśle węglowym i hutniczym.

Od lutego do czerwca 1945 r. w Wydziale Geologii Regionalnej zajmowano się porządkowaniem różnych materiałów geologicznych oraz licznymi sprawami gospodarczymi i administracyjnymi, wynikającymi z trudności organizacyjnych pierwszych miesięcy restytucji P. I. G.

W wydziale zostały wyodrębnione dwie specjalne grupy: Nafty i Soli (zastępujące przedwojenny Wydział Nafty, Gazu i Soli) pod kierownictwem p. o. Naczelnika Wydziału doc. dr H. Świdzińskiego oraz Geologii Technicznej i Hydrogeologii pod kierownictwem dr S. Sokółowskiego, obejmującą zagadnienia geologiczne, związane z hydrologią i budownictwem wodnym i lądowym.

W maju rozpoczęto prace terenowe, w których brało udział 5 geologów P. I. G. i 3 współpracowników z personelu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Naczelnik Wydziału dr H. Świdziński, poza bieżącymi zajęciami w Instytucie, ustalił ścisły kontakt i współpracę z Centralnym Zarządem Przemysłu Paliw Płynnych i Zjednoczeniem Nawozów Sztucznych (soli potasowych), biorąc udział w szeregu konferencji. Jednocześnie przystąpił on do opracowania swych dawnych materiałów geologicznych obejmujących zagadnienia geologii regionalnej i surowcowej, a głównie złóż ropnych.

1. Geolog J. Czarnocki wyznaczony został w lipcu 1945 r., jako delegat P. I. G., do Urzędu Planowania Przestrzennego w Kielcach. Przy jego współpracy zorganizowano w Kielcach Instytut Badań Regionalnych, obejmujący szeroki zakres zagadnień regionalnych obszaru świętokrzyskiego.

2. Dr E. Rühle zajął się początkowo gromadzeniem map topograficznych niezbędnych w P. I. G. do prac terenowych. W miesiącach od lutego do maja kilkakrotnie wyjeżdżał do Warszawy, celem brania udziału w pracach zabezpieczających i porządkowych w zniszczonym gmachu P. I. G. Od lipca do października był delegatem w Warszawie do

spraw odbudowy gmachu, budżetowych i organizacyjnych. Przygotował i oddał do druku 3 wydania mapy ark. Radcm w skali 1 : 300.000, a mianowicie: przeglądową mapę geologiczną — wyd. A, wyd. B — bez utworów czwartorzędowych oraz mapę surowców mineralnych. Dyrektor P. I. G. powierzył dr Rühlemu ogólną redakcję i wydanie przeglądowej geologicznej mapy Polski w skali 1:300.000 i nadzór, w porozumieniu z Naczelnikiem Wydziału Geologii Regionalnej, nad pracami terenowymi, dotyczącymi opracowań mapy przeglądowej.

3. Dr St. Sokołowski z ramienia P. I. G. brał udział w ekspertyzach w sprawie projektowanego zbiornika wodnego w Ojcowie (dla Dyrekcji Wodociągów m. Krakowa) i przystąpił na życzenie Wydziału Drogowego Krakowskiej Dyrekcji Kolejowej, do opracowania geologicznej strony zabezpieczenia toru kolejowego koło wsi Sadowie, na linii Kraków—Miechów, cd chronicznych osuwisk. Pod jego kierownictwem mgr I. Jurkiewiczowa wykonała w terenie zdjęcie geologiczne (1 : 1.000) wzdłuż zagrożonego toru i zebrała materiały hydrogeologiczne na podstawie wierceń wykonanych przez P. I. G. i Dyrekcję Kolei.

Sprawozdanie i plan dawniejszych robót geologicznych i technicznych były przedstawione specjalnej Komisji Kolejowej dnia 10.IV 1946 r. W opracowaniu strony geo-technicznej brał udział mgr K. Guzik.

Dr St. Sokołowski wspólnie z dr J. Gołębem brał udział w konferencjach przedstawicieli Ministerstwa Komunikacji w Krakowie w sprawie badań dorzecza Odry, w związku z uszlalnieniem tej rzeki i opracował odnośny memoriał do Ministerstwa Komunikacji.

W okresie letnim przeprowadził on kontrolę zdjęć geologicznych na arkuszach Bochnia i Wieliczka wspólnie z dr K. Ciszewską i dr J. Burtanówną oraz opracował przy udziale mgr I. Jurkiewiczowej i absolwenta U. J. Zb. Kiliana przeglądową mapę w arkuszach 1 : 100.000 wschodniej części arkusza Cieszyn w skali 1 : 300.000.

4. Dr inż. J. Zwierzyckiemu były powierzone sprawy rewindykacji instrumentów i materiałów naukowych P. I. G. wywiezionych przez władze okupacyjne.

5. Dr A. Tokarski wykonał zdjęcie geologiczne okolic żyweca, celem ustalenia szczegółów struktury geologicznej, t. zw. „tektonicznego okna żywieckiego“, w związku z projektowanym przez C. Z. P. P. P. wierceniem poszukiwawczym. Stwierdzono istnienie 3-ch wysadów utworów prawdopodobnie „paratektonicznych“, wynurzających się spod płaszczowiny śląskiej na W i SW od żyweca. W porozumieniu z dr Sokołowskim, wiercenie zostało zaprojektowane na „oknie“ środkowym.

Poza tym dr. Tokarski wykonał we wrześniu i listopadzie zdjęcia geologiczne w skali 1 : 25.000 części arkusza Olkusz, w związku z pracami Wydziałów Węgla i Surowców Nieenergetycznych.

6. Dr J. Gołąb w ramach Wydziału Geologii Regionalnej wykonał: 1) szczegółowe zdjęcie zachodniej części ark. Zakopane (Nowy Targ) między Skałkowym Pasem Pienińskim a Tatrami, na obszarze t. zw. fliszu Podhalańskiego (27.VIII.—1.IX.1945), celem zakończenia prac terenowych na tym obszarze.

Dla Wydziału II, poza badaniami terenowymi, dr J. Gołąb zstawił rękopis mapy geologicznej w skali 1 : 100.000 SE części ark. Kielce (1 : 300.000) oraz mapę wraz z profilami południowej części Podhala na zachód od Białego Dunajca, w skali 1:25.000. W okresie od 4.IX—30.IX i 6.X — 6.XI 1945 wykonywał on zdjęcia geologiczne na arkuszu Woźniki i Częstochowa oraz od 8.I — 18.I 1945 brał udział w pracach hydrogeologicznych. Dr J. Gołąb brał czynny udział w 1945 r. przy załatwieniu spraw gospodarczych P. I. G.

7. Dr K. Ciszewska wykonała krótkie uzupełniające badania w południowej części ark. Bochnia, specjalnie w skomplikowanej strefie Rajbrot—Żegocina.

8. Mgr L. Watycha kartował wschodnią część ark. Zakopane (N. Targ) między Skałkami Pienińskimi a granicą Państwa na S i SE, nawiązując do zdjęć dr Gołąba. Jednocześnie mgr L. Watycha opracował północno-wschodnią część arkusza Dobromil, zdjętą przez siebie w 1943 r.

9. Mgr K. Guzik, po powrocie w kwietniu z obozu niemieckiego i urlopie zdrowotnym, zajął się, na życzenie Dyrekcji Dróg Wodnych w Krakowie, szczegółowymi badaniami geologicznymi i kontrolą wierceń na terenie projektowanej zapory wodnej na Dunajcu w Jazowsku, kto Starego Sącza. Wykonane zostało: a) zdjęcie topograficzne w podziałce 1 : 500; b) zdjęcie geologiczne w podz. 1 : 500 i 1 : 2.000. W pracach tych brała cały czas czynny udział mgr O. Guzikowa, jako kartograf i geolog.

10. Dr St. Krajewski powrócił do P. I. G. z dn. 1.XI.1945 i objął swe przedwojenne obowiązki Redaktora Wydawnictw P. I. G. Poza pracą redakcyjną opracowywał swe materiały dla ark. Sanok oraz karto-tekę złazisk skamieniałości we fliszu Karpackim.

11. Mgr I. Jurkiewiczowa, poza wymienionymi robotami (Nr 3), pracowała nad porządkowaniem materiałów Archiwum Wiertniczego w Krakowie i odbyła kilkudniową wycieczkę w okolice Miechowa, celem odszukania złazisk flory kredowej.

12. Mgr I. Drathowej polecono segregowanie i katalogowanie literatury geologicznej, zebranej na Śląsku oraz nabytej po zmarłych geologach: P. I. G. (śp. F. Rabowskim) i U. J. (śp. Prof. W. Łozińskim).

Część personelu, związana swymi poprzednimi pracami z zadaniami Wydziału Geologii Regionalnej, przebywała na placówce Warszawskiej przy robotach zabezpieczających i porządkowych.

13. Dr W. Pożaryski, po powrocie z obozu niemieckiego i po urlopie zdrowotnym, był zajęty porządkowaniem ocalałych materiałów naukowych, specjalnie odnośnie utworów kredowych i przystąpił do opracowania dla Zjednoczenia Nawozów Sztucznych referatów o złożach fosforytów w Chałupkach i w Krzyżanowicach oraz przygotował do druku rozprawę p. t. „Złoża fosforytów na północnym obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich”.

14. Mgr. W. Jurkiewicz w chwilach wolnych od zajęć Administratora Placówki Warszawskiej, pracował nad swymi materiałami geologicznymi dla ark. Pińczów i Działoszyce w regionie Kieleckim.

15. Mgr J. Łyczewskiej polecono porządkowanie niezniszczonych materiałów Archiwum Wiertniczego P. I. G. w Warszawie.

16. Mgr. W. Karaszewski był zajęty opracowaniem swych materiałów geologicznych z ark. Jędrzejów i Miechów.

17. Dr Cz. Kuźniar do końca stycznia 1946 r. na urlopie zdrowotnym. W lutym otrzymał zlecenie przygotowania materiałów dla rud żelaznych i dla ark. Końskie.

18. Dr J. Burtanówna, jako współpracownik tymczasowy P. I. G., przeprowadziła zdjęcia uzupełniające na ark. Wieliczka w okolicy Wiśniowej i Skrzydłnej.

19. Prof. dr F. Bieda, jako współpracownik tymczasowy P. I. G., odbył (20.VIII. — 20.IX.45) szereg wycieczek po obszarze fliszu Karpat dla zebrania nowych i uzupełnienia starych materiałów paleontologicznych, obejmujących duże otwornice. Zgromadzone w 1945 r. materiały pochodzą: a) z fliszu podhalańskiego, bogata fauna górnioeocieńska w warstwach maruszyńskich według nomenklatury dra Gołąba; b) z fliszu magurskiego z 4 poziomów: 1) z piaskowca magurskiego: Sieniowa, Młynne, Laskowa; 2) z warstw podmagurskich: Skawa; 3) z warstw hieroglifowych: Wilkowisko; 4) z fliszu granicznego północnego: Niwa, Waksmund; c) z płaszczowiny Godulskiej w oknie Wiśniowej.

Rezultaty z opracowania zebranych materiałów zostały częściowo uwzględnione w publikacji przygotowanej do druku p. t. „Stratygrafia fliszu Karpat polskich na podstawie dużych otwornic”.

20. Mgr St. Siedlecki, jako współpracownik tymczasowy P. I. G., rozpoczął w ramach geologii regionalnej wstępne prace nad budową okolic Chrzanowa w związku z zagadnieniami Wydziału Węgla.

D. WYDZIAŁ GEOFIZYKI STOSOWANEJ

Z początkiem 1945 roku w działalności Państwowego Instytutu Geologicznego podjęte zostały również kroki, mające na celu zorganizowanie prac geofizycznych, skutecznie uzupełniających badania geologiczne. Kierownictwo pracami Wydziału objął dr T. O l c z a k.

Z przedwojennych geofizyków P. I. G. podjął również pracę w dziedzinie geofizyki stosowanej p. E. W. J a n c z e w s k i, który, obok ogólnej pieczy nad pracami Wydziału, ma powierzone stanowisko Inspektora polowych grup pomiarowych.

Mimo wogóle dotkliwych strat w materiałach archiwalnych z zakresu geofizyki, (np. oryginały materiałów inż. S. P a w ł o w s k i e g o, część materiałów p. E. J a n c z e w s k i e g o, materiały magnetyczne dr T. O l c z a k a spłonęły), sporą ich ilość udało się jednak ocalić.

W Krakowie znaleziono kopie niektórych geofizycznych prac niemieckich, wykonywanych w czasie okupacji, a w szczególności odbitki 1 : 300.000 całego niemal niemieckiego zdjęcia grawimetrycznego, obejmującego wschodnią część Śląska oraz całą zachodnią i środkową Małopolski. Również kopie niemieckich pomiarów grawimetrycznych w regionu trójkąta Sanu i Wisły złożone zostały do P. I. G. przez prywatnego ofiarodawcę. Odnalazły się ponadto kopie 1 : 100.000 szczegółowego zdjęcia grawimetrycznego Śląska, wykonanego w latach 1942 — 44.

W czerwcu 1945 r. dokonano przejścia Śląskiej Stacji Geofizycznej w Raciborzu (b. „Oberschlesische Erdwissenschaftliche Landeswarte“). Stacja ta, czynna bez przerwy od 1928 do 1944 r. wraz z kilkoma swymi filiami (Bytom, Gliwice, Zabrze, Szarlej, Pyskowice i in.), przeznaczona była dla rejestracji górnośląskich wstrząsów sejsmicznych. Silnie uszkodzony przez działania wojenne budynek Stacji raciborskiej poddany został gruntownemu remontowi. Uszkodzone i nieczynne sejsmogramy raciborskie oczekują jednak w dalszym ciągu naprawy i uruchomienia. Z filii raciborskiej jedynie Bytom (kop. Rozbark) i Zabrze nie ucierpiały od działań wojennych. Znajdujące się tam przyrządy są w porządku i będą mogły być łatwo uruchomione.

Przejęto w Raciborzu inwentarz naukowy, obejmujący szereg przyrządów dla badań meteorologicznych, magnetycznych, radioaktywności i t. p., bogate archiwum sejsmogramów oraz opracowań z zakresu sejsmologii wstrząsów górnośląskich i zasobną bibliotekę geofizyczną.

Obok kierujących pracami Wydziału Geofizyki Stosowanej dr T. Olczaka i E. Janczewskiego, personel Wydziału obejmował do lipca 1945 r. 3 osoby: mgr N. Ramera — matematyka i geofizyka, W. Luboińską, wykonującą rachunki i kreślenia oraz E. Ostrowskiego, zatrudnionego w charakterze kreślarza. Od 1 sierpnia 1945 r. personel Wydziału składał się z mgr N. Ramera, W. Luboińskiej oraz od 1 grudnia 1945 r. L. Romana, który objął obowiązki kierownika Stacji w Raciborzu.

Prace naukowe zakończone w okresie sprawozdawczym: 1) Na podstawie materiałów niemieckich sporządzoną została „Mapa anomalii grawimetrycznych na obszarach południowo-zachodniej Polski“ obejmująca 20 arkuszy 1 : 100.000 i zestawiona następnie jednolicie na mapie 1 : 300.000. 2) Na podstawie materiałów niemieckich sporządzony został katalog punktów grawimetrycznych Śląska, obejmujący ponad 1200 pozycji (szerokość i długość geograf., wysokość n. p. m., ciężkość zaobserwowana i zredukowana. 3) Na podstawie przedwojennych materiałów P. I. G. sporządzoną została przez E. Janczewskiego mapa grawimetryczna 1 : 300.000 regionu kujawskiego i zaopatrzoną w tekst objaśniający.

W fazie opracowania znajdują się:

4) Profile geologiczno-grawimetryczne dla poszczególnych arkuszy mapy (przy współdziałaniu inż. Hrebnickiego), 5) Mapa grawimetryczna Śląska w 8 arkuszach 1 : 100.000, 6) Opracowanie szczegółowe zdjęcia wagą Eötösa na arkuszu 1 : 100.000 Jarosław.

E. OBSERWATORIUM SEJSMOLOGICZNE W WARSZAWIE

Obserwatorium Sejsmologiczne, założone i uruchomione 1.XII 1938 r. przez Towarzystwo Geofizyków w Warszawie, pracowało do 1.X 1939 r. w ramach tego Towarzystwa. W okresie okupacji t. j. od 1.I 1940 do 1.IX 1944 r. Obserwatorium znajdowało się pod zarządem niemieckim i zostało przyłączone do „Amt für Bodenforschung“ (P. I. G.). Od 1.III. 1945 r. opiekę nad nim sprawuje Państwowy Instytut Geologiczny. Obserwatorium Sejsmologiczne jest jednym z punktów międzynarodowej sieci sejsmicznej, ogarniającej całą kulę ziemską. W 1938 r. zaopatrzone zostało w najbardziej nowoczesne sejsmografy systemu Golitsyna, nadaje się w zupełności do rejestracji dalekich trzęsień.

Obserwatorium Sejsmologiczne Warszawskie przez krótki czas funkcjonowania w latach 1938 i 1939 oraz w pięcioletnim okresie podczas wojny dało materiał obserwacyjny wysokiej wartości naukowej, dużo obfitszy, niż niektóre znane stacje zagraniczne. Niestety jednak wszystkie

zapisy (rejestracje) zaginęły po powstaniu warszawskim, a szereg biuletynów wywieziono do Poczdamu.

Wypadki wojenne 1944 i 1945 w poważnym stopniu uszkodziły lokal Obserwatorium.

Stwierdzone również brak całego szeregu przyrządów: kontaktowego zegara astronomicznego, aparatu radiowego, prostownika, sekundomierza, amperomierzy, woltomierzy, miliamperomierzy, 4 baterii akumulatorów żelazo-niklowych po 5,2 wolta każda, jedna duża bateria ołowiowa na 8 woltów i 10 amperów oraz innych narzędzi mechanicznych i różnych przedmiotów.

Pozostały wszystkie sejsmografy w ilości 6 (2 komplety, każdy zawiera 3 egzemplarze), aparaty rejestracyjne i galwanometry oraz lunety i skale do wyznaczania stałych przyrządów.

Pierwszą czynnością kierownictwa Obserwatorium, było tymczasowe zabezpieczenie i czyszczenie lokalu.

Również precyzyjne części przyrządów wymagały oczyszczenia i wyregulowania, wskutek wielomiesięcznego pozostawiania w lokalu wilgotnym i nieogrzewanym. Mimo licznych trudności oraz przeszkód dokonano oczyszczenia, regulacji instrumentów, a następnie złożono w bibliotece uniwersyteckiej, aż do czasu doprowadzenia energii elektrycznej do podziemia, co pozwoliłoby na wysuszenie lokalu za pomocą grzejników elektrycznych.

Sprawa uruchomienia Obserwatorium wydawała się początkowo beznadziejną, wobec braku zegara astronomicznego, potrzebnego do wyznaczenia momentów nadejścia różnego rodzaju fal sejsmicznych z dokładnością do ułamków sekundy.

W czerwcu 1945 r. dowiedziano się, że w spalonym gmachu Obserwatorium Astronomicznego (w Alejach Ujazdowskich) przypadkowo ocalał precyzyjny zegar astronomiczny firmy Siemens i Halske. Zegar ten przed wojną, jako „zegar matka“ kierował kilkoma innymi zegarami Obserwatorium i nadawał czas na całą Polskę. Na podstawie umowy z Rektorem Uniwersytetu Warszawskiego prof. S. Pińkowskim P. I. G. zobowiązał się do wyremontowania zegara (10,700 zł), a wzamian uzyskał możliwość użytkowania go w Obserwatorium Sejsmologicznym, przynajmniej na 2 lata.

Zegar uniwersytecki wymagał bardzo gruntownego remontu, gdyż skutkiem silnego przegrzania wszystkie części mechaniczne były zoksydowane. Ponieważ remont zegara musiał iść równolegle z zainstalowaniem go w podziemiu, trzeba było czekać z remontem aż do czasu doprowadzenia energii elektrycznej do podziemia.

Równocześnie starano się uzupełnić braki Obserwatorium, powstałe skutkiem kradzieży przyrządów, co przedstawiało duże trudności, zarówno ze względu na brak ich na rynku, jak też i na niedostateczne środki materialne, którymi rozporządzało Obserwatorium.

W tym czasie zamówiono w firmie Ericsson 2 baterie akumulatorów żelazo-niklowych po 12 V każda (ok. 22,000 zł) i 2 prostowniki w firmie Standard Electric.

W końcu października Obserwatorium uzyskało energię elektryczną i wówczas przystąpiono do remontu lokalu i do energicznego suszenia go. W grudniu warunki wilgotności były już znośne (70 %), co pozwoliło przystąpić do remontu i instalacji zegara.

W grudniu udało się doprowadzić zegar do normalnego stanu i zainstalować go w podziemiu, a po zakupieniu aparatu radiowego można go było wyregulować.

W tymże miesiącu rozpoczęto instalacje przyrządów w podziemiu i przygotowanie Obserwatorium do normalnej pracy. Koszt remontu Obserwatorium wyniósł 56,000 zł.

W przeciągu całego roku sprawozdawczego pracowała w Obserwatorium dr I. Bóbr-Modrakowa, kierowniczką Obserwatorium od początku jego założenia (1938); dopiero 1.II 1946 r. Obserwatorium uzyskało jedną przygotowaną siłę pomocniczą J. Bobra.

F. PRACOWNIA CHEMICZNA

Lokal, w którym mieści się obecnie Państwowy Instytut Geologiczny, nie posiada odpowiedniej pracowni, urządzenie zaś nowej, ze względu na tymczasowość pobytu P. I. G. w Krakowie, było niecelowe. Uzyskanie natomiast pomieszczenia w pracowniach Uniwersytetu Jagiellońskiego, czy też Akademii Górniczej okazało się niemożliwym.

To też chemicy P. I. G. dr A. Różycki i dr J. Zielińska znaleźli się w trudnym położeniu, nie mogąc przystąpić do kontynuowania prac chemicznych, związanych z badaniami geologiczno-górnictwami.

Ponieważ w 1944 r. spaliły się książki z wynikami analiz, wykonanych w Pracowni od 1922 r. do 1 sierpnia 1944 r., wobec tego wskazane było zająć się wyszukiwaniem i zestawieniem wyników badań chemicznych z różnych wydawnictw, by w ten sposób choć w części zastąpić powstałą stratę.

Wydawnictwami tymi były: Sprawozdania Państwowego Instytutu Geologicznego, Roczniki Polskiego Towarzystwa Geologicznego i Jahrbücher der Preussischen Geologischen Landesanstalt (do 1918 r.: Jahrbücher der Königlich-Preussischen Geologischen Landesanstalt), wreszcie

zeszyt z zestawieniem przez b. chemika Instytutu, M. Karasińskiego części analiz, wykonanych w Pracowni Chemicznej Instytutu do 1935 r., odnaleziony przypadkowo w pierwszych dniach marca r. b. przez prof. St. Małkowskiego w gruzach gmachu P. I. G. w Warszawie.

Z posiadanych w bibliotece P. I. G. roczników wymienionych wydawnictw dało się zebrać 1300 analiz; dotyczą one:

Węgla kamiennych	218 analiz
„ brunatnych	47 „
torfów i lignitów	17 „
łupków bitumicznych	17 „
ropy naftowej	118 „
sapropelitów	2 „
łupków menilitowych	81 „
tufów	27 „
rud żelaza	239 „
„ cynku	5 „
„ ołowiu	23 „
wiwianitów	18 „
kruszców miedzi, skał ze związkami miedzi	31 „
skał manganowych	30 „
pirytów, markasytów	22 „
fosforytów	8 „
kalcytów, kredy, wapieni, margli	54 „
utworów solnych, solanek	40 „
dolomitów	85 „
gliny	50 „
utworów krzemianowych, kwarcytów	122 „
siarki, surowców siarkowych	11 „
grafitów	3 „
wody	32 „

Poza pracami obejmującymi kartotekę analiz chemicznych, opracowano dla Ministerstwa Komunikacji (Departament Zasobów Kolejowych) i zestawiono analizy węgla kamiennego z kopalń Zjednoczeń: Krakowskiego, Katowickiego, Rudzkiego, Gliwickiego i Mikołowskiego.

G. BIBLIOTEKA.

Biblioteka składa się z części znajdującej się w Krakowie, gdzie sprawami bibliotecznymi zajmuje się mgr I. D r a t h o w a oraz części w Warszawie, gdzie prace prowadzi C. W a r d e s k a, której początko-

wo pomagała dr M. Ż e l i c h o w s k a, a później zaangażowano jako pomocnika M. G u z k a.

a) w K r a k o w i e.

Początkowy stan biblioteki na wiosnę 1945 r. przedstawiał się następująco:

Wydawnictwa P. I. G. (wraz z dubletami i odbitkami)	360	woluminów
Rocznik P. T. G. (wraz z dubletami)	51	„
Wydawnictwa Akademii Umiejętności	400	„
Prace Śląskie Akademii Umiejętności	33	„
Broszury polskie różne	64	„
Broszury niemieckie różne	144	„
Dzieł (większych)	10	„
Dubletów dzieł 5,	7	„

W okresie sprawozdawczym wpłynęły następujące wydawnictwa:

- 1) w ciągu lata 1945 przybyło 11 dzieł większych;
- 2) St. Hrebniński i T. Bocheński przekazali do Biblioteki P. I. G. „Jahrbuch d. Preuss Geol. Landesanstalt“ 38 woluminów.
- 3) we wrześniu 1945 r. zakupiono z biblioteki prof. W Ł o z i ń s k i e g o:

Dzieł (oprawnych i cenniejszych, większych broszur) 176 woluminów.
 Periodyków i dzieł zbiorowych 28 (w tym 110 tomów roczników, 429 zeszytów) razem 539 woluminów.

Broszur polskich 385 woluminów.

Broszur zagranicznych 1005 woluminów.

- 4) w lutym 1946 zakupiono z biblioteki F. R a b o w s k i e g o, dzieł (oprawnych i cenniejszych, większych broszur) 69 woluminów.

Periodyków i wydawnictw zbiorowych 23 razem 465 woluminów.

Broszur polskich i zagranicznych razem 620 woluminów.

Map topograficznych 82 ark.

Map geologicznych 135 ark.

Biblioteka P. I. G. prenumeruje następujące czasopisma:

Przegląd Górniczy, Hutnik, Nafta, życie Gospodarcze, Przegląd Geodezyjny.

W Bibliotece rozpoczęto sporządzanie katalogu kartkowego:

- 1) Czasopism w 1-nym egzemplarzu);

2) Dzieł i broszur (w 3-ch egzemplarzach), które układa się w 3-ch pudłach, jako: a) katalog autorski (alfabetyczny), b) katalog działowy, c) katalog regionalny.

b) w Warszawie.

Z biblioteki w Warszawie ocalała część dubletów, trochę książek po bp. d-rze L. Horwitzu oraz część wydawnictw własnych P. I. G.

W czasie od listopada 1945 do lutego 1946 zakatalogowano: 179 dzieł w 188 woluminach, 63 czasopisma w 958 woluminach. Napisano 820 kartek katalogowych, sporządzono katalog alfabetyczny.

W wyniku korespondencji, przeprowadzonej z kilku instytucjami zagranicznymi, otrzymano w Warszawie 130 wolum. czasopism, 17 odbitek od prof. Jacob'a z Sorbony, 37 odbitek autorskich p. A. Cailleux z Paryża; prof. Kozłowski ofiarował 75 odbitek autorów francuskich, 14 odbitek autorskich otrzymano od pp. Halickich, 70 odbitek oraz luźnych numerów niemieckich czasopism geologicznych ofiarowała biblioteka M. S. Z. za pośrednictwem p. dr Fleszarowej. W poselstwie polskim w Sztokholmie leży przygotowany dla P. I. G. komplet wydawnictw Szwedzkiej Służby Geologicznej za lata 1930 — 44. Uniwersytet kalifornijski przyrzekł komplet swoich wydawnictw z okresu wojny. Muzeum przyrodnicze w Lyonie wysyła również komplet Archives du Musée des Sciences Nat. oraz Travaux du Laboratoire de Géol. de l'Université de Lyon.

Wymienione z zagranicą 55 listów w sprawie darów i wymiany. P. I. G. nawiązał kontakt z następującymi instytucjami zagranicznymi:

- Queensland Museum — Brisbane.
- Société de Physique et d'Hist. Naturelle — Genève.
- British Museum — London.
- Institut Géologique de l'Université — Louvain.
- Geologiska Foreningen i Stockholm.
- Svenska Vetenskapsakademie — Stockholm.
- Sveriges Geologiska Undersökning — Stockholm.
- Museum des Sciences Naturelles — Lyon.
- University of California Library — Berkeley — California, U.S.A.
- Geologica Society of London.
- Institut de Recherches scientifiques Beograd.

H. ARCHIWUM RĘKOPISÓW (Teksty i mapy).

Sprawami Archiwum Rękopisów zajmowała się mgr. I. Drahtowa. W pierwszym okresie pracy zajęto się:

- 1) Uporządkowaniem, zinwentaryzowaniem i skatalogowaniem posiadanych tekstów w liczbie 225.
- 2) Sporządzono do tych tekstów katalog kartkowy w 3-ch egzemplarzach: a) katalog autorski (alfabetyczny), b) katalog działowy, c) katalog regionalny.
- 3) Uporządkowano i spisano przewizorycznie mapy obszaru Karpat z Karpat Wschodnich 68 sztuk, z Karpat Środkowych 310 sztuk, z Karpat Zachodnich 62 sztuki.

I. REDAKCJA WYDAWNICTW.

W okresie sprawozdawczym Redakcja Wydawnictw wznowiła swoje prace w listopadzie 1945, tj. po powrocie dr St. Krajewskiego na dawne stanowisko redaktora technicznego. Przystąpiono do prac wstępnych, polegających na zbieraniu rękopisów i przygotowaniu ich do druku oraz na wszczęciu starań o uruchomienie działalności wydawniczej. W tym celu uzyskano zezwolenie z Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk na wydawanie „Biuletynu Instytutu Geologicznego”.

W tece redakcyjnej znajdują się następujące opracowania.

a) Rękopisy

1. S. Z. Różycki. Skąły krzemionkowe z nad Pilicy i możliwość ich praktycznego zastosowania.
2. T. Chlebowski. Notatka o spostrzeżeniach geologicznych z miocenu Kałusza i Bochni, dokonanych w latach 1940 — 1944.
3. A. Tokarski. Grojec i żywieckie okna tektoniczne.
4. W. Pożaryski. Złóża fosforytów na północnym obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich.
5. R. Fleszarowa. Bibliografia Geologiczna Polski za lata 1938, 1939 i 1940.
6. E. Rühle. Kreda i trzeciorzęd Zachodniego Polesia.
7. R. Krajewski. Złóża żelaziaków ilastych wschodniej części powiatu koneckiego.

b) Mapy

1. St. Wdowiarz. Karpaty Brzeżne na SE od Rzeszowa. Nie-wydane opracowanie z roku 1939, jako załącznik do Biuletynu Nr 11.
2. E. Rühle. Przeglądowa mapa surowcowa Polski, 1:300.000 ark. Radom.

3. E. Rühle. Przeglądowa mapa geologiczna Polski, 1:300.000 ark. Radom. Wydanie B, bez utworów czwartorzędowych.
4. E. Rühle. Przeglądowa mapa geologiczna Polski, 1:300.000 ark. Radom. Wydanie A.

J. MUZEUM.

Muzeum Instytutu uległo b. poważnym zniszczeniom. Zachodnia sala muzealna została spalona i najcenniejsze zbiory paleozoiczne i mezozoiczne przemieszały się z szczątkami gablot i gruzem zawalonych strypów. Wschodnia natomiast sala, stanowiąca magazyn zbiorów, ocalała i jedynie wskutek zacieków wody niektóre szafy mają zbiory zlekka uszkodzone. Zachowały się również części zbiorów w piwnicach. Ilościowo zachowało się około 30% zbiorów, stanowią one jednak część mniej wartościową. Podjęto pracę wydostania zbiorów spod gruzów. Mimo dużych uszkodzeń, stanowią one cenne materiały, zwłaszcza dla regionu Świętokrzyskiego. W pracy nad odkopaniem brali udział pracownicy placówki warszawskiej pod kierunkiem prof. R. Kozłowskiego i dr M. Żelichowskiej.

Prace w muzeum w ciągu okresu sprawozdawczego dotyczyły zabezpieczenia i uporządkowania zbiorów. Po ustąpieniu prof. R. Kozłowskiego kustoszem zbiorów muzealnych jest dr M. Żelichowska

3. Program prac projektowanych.

w okresie od 1.IV. 1946 do 31.XII. 1946 r.

1. WYDZIAŁ WĘGLI — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki

Praca terenowa

- 1) Szczegółowe kartowanie geologiczne Polskiego Zagłębia Węglowego w skali 1:25.000:
 - a) Zebranie w terenie uzupełniających danych dla przygotowania do druku ark. Żąbkowice i Dąbrowa Górnicza inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki.
 - b) Ark. Olkusz — dr A. Tokarski.
 - c) „ Siewierz — E. Ciuk.
 - d) „ Chrzanów — mgr S. Siedlecki.
 - e) „ Jastrzębie—Zdrój — mgr A. Michalik.
- 2) Zbieranie materiałów dla map strukturalnych Polskiego Zagłębia w skali 1:25.000.
 Arkusze: Dąbrowa Górnicza, Katowice i Chrzanów — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki i E. Ciuk

- 3) Zebranie uzupełniającego materiału dla Przeglądowej Mapy Geologicznej Zagłębia Górno-Śląskiego — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki.
- 4) Badania flory oszczególnych grup stratygraficznych karbonu śląskiego — T. Bocheński, jeden współpracownik tymczasowy i jeden praktykant.
- 5) Zebranie na kopalniach prób węgla dla badań petrograficznych — T. Bocheński i jeden współpracownik tymczasowy.
- 6) Zebranie prób węgla dla badań stratygraficznych (analizy mega — i mikroskopowej) dla identyfikacji pokładów — T. Bocheński.
- 7) Zbieranie materiałów geologicznych, dotyczących Zagłębia Wałbrzyskiego oraz wstępne prace przy organizacji Stacji Geologicznej w tym Zagłębiu — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki, T. Bocheński i E. Ciuk.
- 8) Szczegółowe badanie złóż węgla brunatnego na Zachodnich Ziemach Odzyskanych — E. Ciuk i jeden współpracownik tymczasowy.

Stacja Geologiczna w Czeladzi.

- 9) Zakończenie prac organizacyjnych — J. Krzyżkiewicz.
- 10) Badanie rdzeni z otworów wiertniczych, będących w ruchu — inż. St. Doktorowicz-Hrebnicki, T. Bocheński, J. Krzyżkiewicz i jeden praktykant.
- 11) Udział w badaniu piasku na terenie pustyni Błędownskiej i w dolinie Białej Przemszy (kierownictwo wierceniami).
- 12) Rozpoczęcie pracy nad pomiarem ciężaru właściwego skał karbońskich — 1 praktykant (łącznie z Wydziałem Geofizyki).

B. WVDZIAŁ RUD I ODDZIAŁ TECHNICZNY — Dr inż. R. Krajewski.

Grupa żelaza i metali kolorowych (bez cynku i ołowiu).

Badania rud żelaznych.

1) Region Częstochowski

Ark. Woźniki, Częstochowa, Krzepice — dr. J. Gołąb, Zb. Mossoczy, R. Osika, Zb. Kilian, dr W. Krach.

Ark. Żarki — Zb. Kilian, dr W. Krach.

Dalsze przygotowania materiału do skonstruowania mapy pokładowej górnego poziomu rudnego.

Kartowanie serii rudnej.

Rozpoziomowanie stratygraficzne — dr W. Krach (na zasadzie materiałów kopalnianych i wiertniczych).

Prace wiertnicze — 1 aparat Craelius — 800 mb., 4 profile przez całą serię rudną.

2) Region Kielecko-Radomski.

Ark. Hża — mgr I. Jurkiewiczowa, skartowanie niecki kajpru Majków — Skarżysko, z wyznaczeniem programu robót poszukiwawczych Zjednoczenia na tym odcinku.

Ark. Końskie — mgr Wł. Karaszewski, skartowanie odcinka Skarżysko — Bliżyn — Borki — Szydłowiec.

Ark. Radom — dr Wł. Pożaryski, zestawienie i skompletowanie wiadomości o rudach kredowych — Ruda Wielka, Chwałowice.

Ark. Przysucha — mgr I. Jurkiewiczowa, St. Geroch — skartowanie wychodzi rud retykoliasu na odcinku Nieświń — Kupimierz.

Badania ogólne — dr Wł. Pożaryski — zestawienie nowych profili geologicznych na pasie rud Tychów — Mirów i zapcznanie się z materiałami geologicznymi Dyrekcji Starachowickiej.

Dr inż. R. Krajewski — nadzór nad pracami poszukiwawczymi Dyrekcji Regionu Staropolskiego (kcp. Staszic) przy współpracy J. Czarnockiego.

3) Region Dolno-śląski.

Rejestracja starych zrobów na rudy magnetytowe w regionie Kłodzka i grupa geofizyczna — pomiary magnetometryczne w regionie Krzyżatki, Reinerz itp.

4) Region Górno-śląski.

Przegląd złóż żelaziaków ilastych jury, kajpru i miocenu w regionie Kluczborka, Gorzowa i Huty Kluczborskiej. Nadzór nad robotami poszukiwawczymi Zjednoczenia w okolicy Bibieli i Miasteczka — dr inż. R. Krajewski.

5) Metale kolorowe.

- a) Rudy miedzi — dolno-cechsztyńskie — niecka Bolesławca — Złotorii — zapoznanie się z klasycznymi przekrojami od permu do kredy w rejonie Leszczyny (Hassel), Grodzisko (Gröditz). Kartowanie dla celów hydrogeologicznych, — dr inż. R. Krajewski dr J. Gołąb.
- b) Rudy niklu Żąbkowice (Frankenstein). Opracowanie stosunków geologicznych, zebranie materiałów dla oceny zasobów. Roboty techniczne ze strony Zjednoczenia Przemysłu Cynkowego — dr inż. R. Krajewski. Warunki petrograficzne — dr A. Gawel.
- c) Rudy chromu. Opracowanie warunków geologicznych i petrograficznych występowania chromitu w Tapadłach (Tampadel) — dr A. Gawel. Roboty techniczne ze strony Zjednoczenia Cynkowego.
- d) Rudy arsenu. Dr inż. R. Krajewski i Zb. Mosoczy. Warunki petrograficzne — dr A. Gawel. Opracowanie warunków występowania złoża arseno-pirytu w Równem (Reichenstein). Pcmoc techniczna ze strony Dyrekcji Zjednoczenia Przemysłu Chemicznego.
- e) Rudy magnezu — dr A. Gawel, dr inż. R. Krajewski, inż. Wł. Bobrowski. Kopalnie magnezytu w Grochowej, Baruszowicach. Warunki występowania magnezytu i rzędu zasobów.
- f) Rudy cyny i kobaltu — prof. St. Jaskólski. Zroby w Querbach i Kierzu — opracowanie petrograficzno-mineralogiczne.
- g) Mineralizacja na polu „Wulkan“ w Krzyżatce prof. St. Jaskólski. — opracowanie petrograficzno-mineralogiczne. (Badania geofizyczne — zob. grupa elektrometryczna).
- h) Rejon rudonośny północno-wschodniej strefy kontaktowej batolitu — prof. St. Jaskólski i jeden praktykant, (zwłaszcza złoża pirytu w Ronowie i arseno-pirytu w Rothenzschau).
- i) Objazd innych złóż — dr inż. R. Krajewski, inż. Wł. Bobrowski. — Baryt w Bożej Górze, grafit w Niemczy, Zakrzowie i Bebersdorfie; fluoryt, kaolin, turmalin, beryl.

Grupa cynku ołowiu, metali lekkich i surowców nie-metalicznych (materiały budowlane, drogowe i inne) — inż. Wł. Bobrowski.

- 6) Gromadzenie materiałów odnośnie do warunków występowania, zasobów, stopnia wyeksploatowania, stosunków wodnych i innych złóż:
 - a) rud cynku i ołowiu, wraz z towarzyszącymi im rudami rzadszych pierwiastków;
 - b) rud glinu i magnezu;
 - c) surowców dla materiałów ogniotrwałych (kwarcyt, gliny ogniotrwałe, chromity, magnezyty itp.);
 - d) surowców dla przemysłu ceramicznego (kaoliny, gliny, skalenie itp.);
 - e) niektórych surowców dla przemysłu chemicznego;
 - f) materiałów budowlanych i drogowych.
- 7) Zestawienie materiałów, dotyczących złóż cynku i ołowiu regionu śląsko-olkusko-krakowskiego, na podstawie zebranych dotychczas danych i wyników prac, wykonywanych w sezonie letnim 1946 r. — inż. Wł. Bobrowski.
- 8) Badanie rud śląskich pod kątem oceny zasobów rud cynku i ołowiu — inż. Wł. Bobrowski, przy pomocy niesamodzielnych współpracowników tymczasowych. Współpraca ze Zjednoczeniem Przemysłu Cynkowego.
- 9) Region Śląski. Określenie poziomów stratygraficznych karbońskich łupków ilastych i ich przydatności do celów przemysłowych.
- 10) Badania glin, występujących w triasie pasa olkusko-siewierskiego w rejonie Olkusza — inż. Wł. Bobrowski, dr A. Tokarski.
- 11) Region Dolno-Śląski. Objazd kopalń, wymienionych w p. 14 surowców, związany z kontrolą prowadzonych tam prac — inż. Wł. Bobrowskiego.
Rejestracja złóż materiałów kamiennych, oraz gromadzenie odpowiednich prób — inż. W. Lesiecki, inż. J. Samójło.
- 12) Badanie surowców materiałów budowlanych i drogowych w regionie świętokrzyskim, w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych (gipsy, wapienie, glinki dla ceramiki budowlanej, kamienie budowlane, drogowe itp. (inż. R. Nielubowicz, St. Bukowiński.

- 13) Region Ostrzeszowski — badanie glin i kwarcytów w regionie Ostrzeszowa i przyległych terenach Dolnego Śląska — dr J. Gołąb.
- 14) Badania złóż olkuskich pod względem oceny zasobów rud cynku i ołowiu — inż. Wł. Bobrowski, — J. Bereźnicki i T. Lorek. Współpraca ze Zjednoczeniem Przemysłu Cynkowego i zespół wiertniczy Craelius.
- 15) Opracowywanie materiałów, zebranych w czasie badań letnich.
- 16) Dokończenie wierceń w regionie Częstochowskim.
- 17) Stacja Geologiczna Dolno-Śląska — zbieranie materiałów geologicznych, wykonywanie prac, związanych z szacowaniem złóż.

C. WYDZIAŁ GEOLOGII REGIONALNEJ — Doc. dr H. Świdziński

- 1) Uzupełniające zdjęcie celem ukończenia Przeglądowej Mapy Geologicznej karpackich terenów naftowych. 1:200.000 na arkuszu Szczawnica, Nowy Sącz, Bochnia, Babia Góra, Żywiec, — dr K. Ciszewska, mgr K. Guzik, dr St. Sokołowski, dr H. Świdziński, dr A. Tokarski, mgr L. Watycha, geologowie P. I. G.; dr J. Burtanówna, prof. M. Książkiewicz, współpracownicy i trzech praktykanci.
 - 2) Zdjęcia przeglądowe.
 - Ark. Nowe Brzesko i Łowicz (1:100.000) — mgr J. Łyczewska, geolog P. I. G.
 - Ark. Działoszyce i część zach. ark. Stopnicy (1:100.000) — mgr W. Jurkiewicz, geolog P. I. G. oraz J. Dembowska, współpracowniczka.
 - Ark. Przedbórz (1:100.000) mgr I. Jurkiewiczowa, geolog P. I. G.
 - Ark. Warszawa (1:300.000) zdjęcie uzupełniające — prof. dr St. Zb. Różycki i mgr St. Zwierz, współpracownicy.
 - Ark. Cieszyn (1:300.000) — dr St. Sokołowski, dr J. Gołąb, mgr K. Guzik, dr A. Tokarski, geologowie P. I. G.; mgr A. Michalik — współpracownik.
 - 3) Badania specjalne techniczne.
 - a) Ojców (zaopatrzenie Krakowa w wodę) — dr St. Sokołowski, mgr K. Guzik — geologowie P. I. G.
 - b) Jazewsko (zapora na Dunajcu) — mgr K. Guzik i mgr O. Guzikowa, geologowie P. I. G.

c) Uszlupnienie Odry — dr St. Sokołowski, dr. J. Gołąb, geolodzy P. I. G. (wstępny przegląd).

4) Prace specjalne, naukowe i praktyczne.

a) Stratygrafia Karpat — prof. F. Bieda, prof. M. Książkiewicz, współpracownicy P. I. G.; 2 praktykanci.

b) Wiercenia poszukiwawcze.

D. WYDZIAŁ GEOFIZYKI — Dr T. Olczak.

1) Pomiary magnetyczne absolutne — wyznaczenie obu składowych i deklinacji w 50 punktach na terenie kraju dla aktualizacji oporowych punktów magnetycznych i przeglądowych map magnetycznych oraz dla związania ze sobą map szczegółowych z różnych okresów czasu — 1 obserwator, 1 pomocnik; wóz półciężarowy; 4 miesiące.

2) Pomiary magnetyczne regionalne składowej pionowej; wykończenie zdjęć szczegółowych 1:300.000 — 2 obserwatorów, 2 pomocników; 4 rowery; 4 miesiące.

3) Pomiary magnetyczne lokalne dla bezpośrednich celów przemysłowych. Region Śląska Dolnego — 2 obserwatorów, 2 pomocników, 2 topografów; 2 miesiące.

U.03836

- 4) Uchwała Rady ... dr St. Sokolowski, dr J. G...
 5) Prace specjalne, naukowe i praktyczne
 a) Statystyka Karpat ... prof. F. Bieda, prof. M. W...
 b) Wierzenia pamiątkowe

D. WYDZIAŁ GEOFIZYKI - Dr J. G...
 1) Pomiar magnetyczny absolutny - wyznaczenie dla stacji
 w 50 punktach na terenie kraju dla altitud
 2) Pomiar magnetyczny względny - pomiar różnic
 magnetycznych oraz dla zwisania dla stacji magnetycznych
 z różnymi okresami czasu - 1 obserwator, 1 pomocnik, 1
 kierowca, 1 mieszkaniec

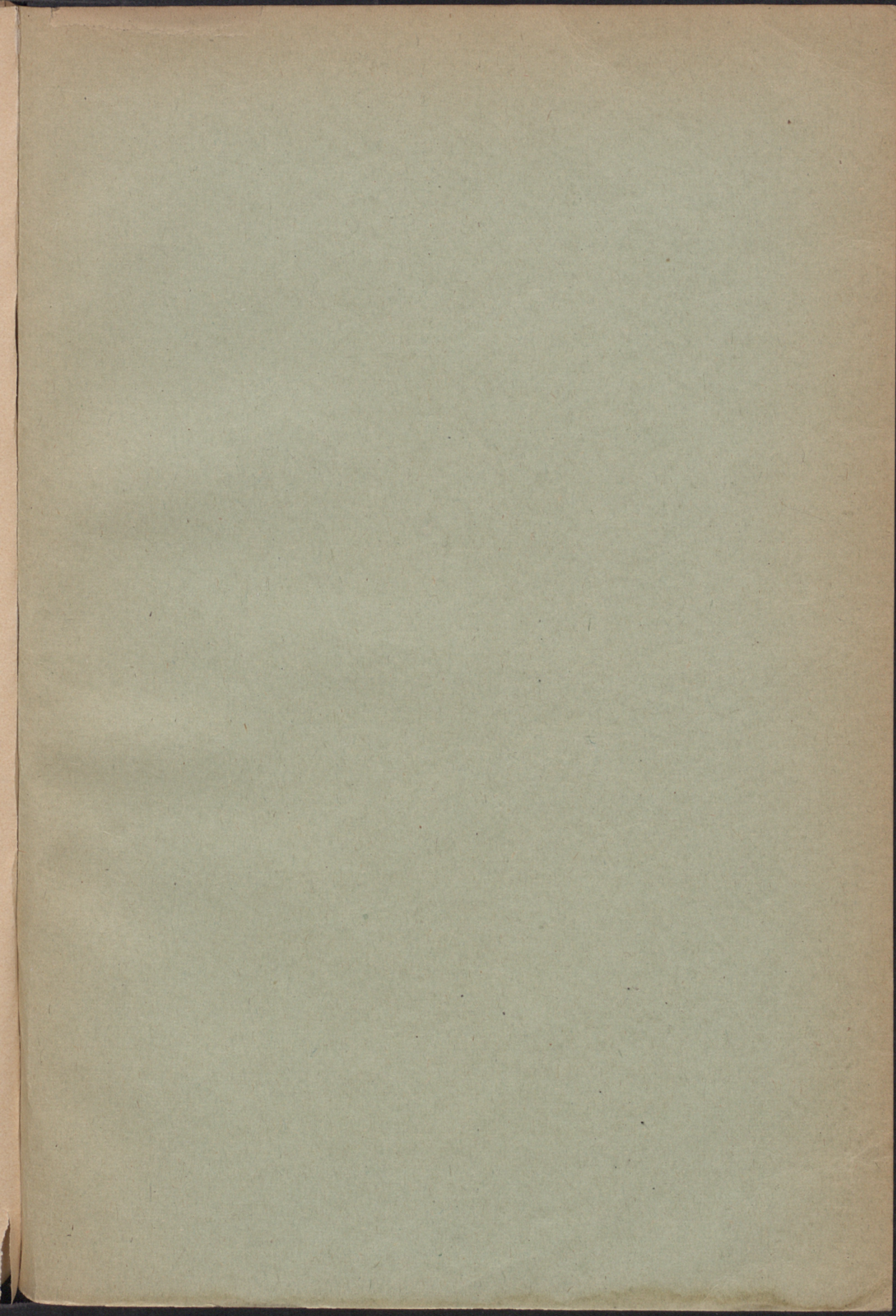
- 2) Pomiar magnetyczny względny składowej pionowej; wyznaczenie
 dla stacji szarych 1.000.000 - 2 obserwatorów, 2 pomoc-
 ników, 1 kierowca, 1 mieszkaniec
- 3) Pomiar magnetyczny względny dla porównań z innymi stacjami
 słowackimi. Wymiar: 1 obserwator, 1 pomocnik, 1 kierowca,
 1 mieszkaniec

U 03184

Biblioteka Główna UMK

300045765390

Biblioteka Główna UMK

300045765390

W.03836 / 25